

Wmo nota 2008-2012 vastgesteld door B&W op 13 november 2007

Inhoudsopgave

Leeswijzer: in de samenvatting vindt u per hoofdstuk in 'oneliners' de essentie van het hoofdstuk als ook de acties, actoren en middelen.

Hoofdstuk 0 De wet maatschappelijke ondersteuning		5
Samenvatting	7	
0.1 Inleiding	8	
0.2 Burgerparticipatie in de Wmo	8	
0.2.1. Acties	8	
0.2.2. Actoren	9	
0.2.3. Middelen	9	
0.3. Verantwoording en monitoring van het Wmo beleid	9	
0.3.1. Acties	9	
0.3.2. Actoren	10	
0.3.3. Middelen	10	
0.4. Kwaliteit borgen	10	
0.5. Keuzevrijheid	10	
Hoofdstuk 1 Individueel en collectief welzijn		11
Samenvatting	12	
1.0 Inleiding	17	
1.1. Algemeen welzijnswerk	18	
1.1.1. Acties	19	
1.1.2. Actoren	20	
1.1.3. Middelen	20	
1.2. Wonen, zorg en welzijn	20	
1.2.1. Acties	22	
1.2.2. Actoren	24	
1.2.3. Middelen	24	
1.3. Brede scholen	24	
1.3.1. Acties	25	
1.3.2. Actoren	25	
1.3.3. Middelen	25	
1.4. Sport	25	
1.4.1. Acties	26	
1.4.2. Actoren	27	
1.4.3. Middelen	27	
1.5. Armoedebeleid	27	
1.5.1. Acties	27	
1.5.2. Actoren	28	
1.5.3. Middelen	28	
1.6. Algemeen maatschappelijk Werk	28	
1.6.1. Acties	29	
1.6.2. Actoren	29	
1.6.3. Middelen	29	
1.7. Gezondheidsbeleid	29	
1.7.1. Acties	29	
1.7.2. Actoren	29	
1.7.3. Middelen	30	
1.8. maatregelen om de vrijwillige inzet in Vlissingen te verhogen	30	

1.8.1. Acties	30	
1.8.2. Actoren	30	
1.8.3. Middelen	31	
1.9. Sociale veiligheid	31	
1.9.1. Acties	31	
1.9.2. Actoren	31	
1.9.3. Middelen	32	
Hoofdstuk 2 Preventief jeugdbeleid		33
Samenvatting	34	
2.1. Inleiding	35	
2.1.1. Acties	36	
2.1.2. Actoren	36	
2.1.3. Middelen	36	
Hoofdstuk 3 Informatie, advies en cliëntondersteuning		37
Samenvatting	38	
3.1. Inleiding	39	
3.1.1. Acties	40	
3.1.2. Actoren	40	
3.1.3. Middelen	40	
Hoofdstuk 4 mantelzorg en vrijwilligersondersteuning		41
Samenvatting	42	
4.1. Inleiding	43	
4.1.1. Acties	45	
4.1.2. Actoren	45	
4.1.3. Middelen	45	
Hoofdstuk 5 bevorderen van maatschappelijke deelname		46
Samenvatting	47	
5.1. Inleiding	48	
Hoofdstuk 6 verstrekking individuele voorzieningen		49
Samenvatting	50	
6.1. Inleiding	51	
6.1.1. Acties	52	
6.1.2. Actoren	53	
6.1.3. Middelen	53	
Hoofdstuk 7 Huiselijk geweld		54
Samenvatting	55	
7.1. Inleiding	56	
7.1.1. Acties	56	
7.1.2. Actoren	56	
7.1.3. Middelen	56	
Hoofdstuk 8 De Openbare Geestelijke Gezondheidszorg		57
Samenvatting	58	
8.1. Inleiding	59	
8.1.1. Acties	60	
8.1.2. Actoren	61	
8.1.3. Middelen	61	

Hoofdstuk 9 Verslavingszorg en maatschappelijke opvang		62
Samenvatting	63	
9.1. Inleiding	64	
9.1.1. Acties	64	
9.1.2. Actoren	64	
9.1.3. Middelen	64	
Hoofdstuk 10 Middelen		65
Samenvatting	66	
10.1. Inleiding	67	
Bijlagen		69

Hoofdstuk O De Wet maatschappelijke ondersteuning

Hoofdstuk O De Wet maatschappelijke ondersteuning	
0.1 Een inleidend hoofdstuk over de Wmo, het Vlissingse scenario, de uitgangspunten, burgerparticipatie, verantwoording, monitoring, kwaliteit en keuzevrijheid.	
0.2. Burgerparticipatie in de Wmo	
Allereerst gaat het over het participeren van inwoners in de lokale samenleving. Ten tweede gaat het over het participeren in beleidsontwikkeling en uitvoering van de Wmo.	
0.2.1. Acties	
1 Werving voor een representatieve database, "alle burgers doen" 2. Verder ontwikkelen en evaluatie cliënten consultatiegroep Wmo	
0.2.2. Actoren	
Publiekszaken, Strategie, beleid en projecten, Cliëntenconsultatiegroep Wmo, Bibliotheek	
0.2.3. Middelen	
€38.000 voor (het werk van) de cliënten consultatiegroep Wmo €20.000 communicatiebudget Wmo	
0.3. Verantwoording en monitoring van het Wmo beleid	
Voor 1 juli van ieder jaar moet B&W de uitkomsten van een klanttevredenheid onderzoek publiceren en de prestatiegegevens aanleveren aan VWS (voor de zgn. benchmark) over het voorgaande kalenderjaar.	
0.3.1. Acties	
<ul style="list-style-type: none"> • Jaarlijks klanttevredenheidonderzoek • Jaarlijks benchmark Wmo • Ontwikkelen van een Zeeuwse Wmo monitor • RBA pilot (Result Based Accountability) 	
0.3.2. Actoren	
Publiekszaken, Strategie, beleid en projecten, Scoop, Cliëntenconsultatiegroep Wmo	
0.3.3. Middelen	
Uitvoeringsbudget Wmo €152.000	
0.4. Kwaliteit borgen	
0.5. Keuzevrijheid	

Hoofdstuk O De wet maatschappelijke ondersteuning

0.1. Inleiding

Januari 2007 is de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) ingegaan. In dit jaar worden de ambities voor de komende 4 jaar geformuleerd. In het 4 jaren plan 2008-2012 verwoordt de gemeente welke ambities (m.a.w. maatschappelijke beoogde effecten) zij wil realiseren. In bijlage 15 vindt u een overzicht vanuit welke beleidsterreinen een bijdrage wordt geleverd aan het realiseren van deze maatschappelijk beoogde effecten. Het realiseren van deze ambities kan de gemeente niet alleen. Dit kan alleen door bijdragen van inwoners, organisaties en bedrijven.

In dit plan voor de komende 4 jaar wordt op hoofdlijnen beschreven hoe de gemeente de genoemde ambities wil realiseren. De (verdere) uitwerking hiervan is een doorlopend proces in relatie met betrokkenen. De Wmo is een participatiewet, 'meedoen' staat centraal. Soms lukt dat 'meedoen' niet op eigen kracht en moet de maatschappelijke ondersteuning dit als nog mogelijk maken.

Het Vlissingse scenario

Om deze maatschappelijke ondersteuning te kunnen geven, kiest de gemeente Vlissingen voor het bevorderen van sociale samenhang en leefbaarheid. Daarbij moeten ook mogelijkheden om deel te nemen aan de samenleving en het vermogen van een persoon om zichzelf in deze samenleving te kunnen redden, vergroot worden.

De gemeente wil dit realiseren door een lokaal sociaal beleid te voeren dat de kwaliteit van de samenleving, oftewel de sociale infrastructuur, verbetert. De sociale infrastructuur betreft het geheel van formele en informele voorzieningen waarvan burgers gebruik maken om in een sociaal verband te kunnen leven en deel te kunnen nemen aan de samenleving.

De gemeente vervult hierbij de rol van vangnet voor degene met beperkingen die zichzelf, ondanks hulp van naasten, niet weten te redden in de samenleving. Om het geschetste scenario mogelijk te maken, kiest de gemeente ervoor te faciliteren, te ondersteunen en de samenwerking in ketens te organiseren.

Uitgangspunten

Voor het realiseren van dit scenario ontwikkelt de Gemeente Vlissingen beleid op diverse terreinen. Het nieuw te ontwikkelen beleid moet "Wmo proof" zijn, dat wil zeggen niet strijdig met het scenario waarmee Gemeente Vlissingen werkt. Daarmee is het Wmo beleid leidend voor ander, (nieuw) beleid en uitvoering van het bestaande beleid. Dit beleid wordt getoetst in hoeverre het 'wmo proof' is.

Wmo proof beleid past in het scenario maatschappelijke ondersteuning van Vlissingen en;

- spreekt burgers allereerst aan op de eigen verantwoordelijkheid;
- versterkt de zelfredzaamheid van burgers
- versterkt de sociale infrastructuur
- realiseert optimale burgerbetrokkenheid
- is vraaggericht/ gestuurd
- is samenhangend, integraal beleid (binnen de Wmo en met de aanpalende beleidsterreinen
- kent een ondersteuningsstructuur voor burgers en kwetsbare mensen uit doelgroepen (van de Wmo)

- optimaliseert de synergie tussen uitvoeringsorganisaties die in ketens samenwerken
- initieert en implementeert vernieuwingen (nieuw voor oud)
- uitvoering door derden, kaders stelt de Gemeente Vlissingen
- is zo mogelijk 'voorkom' beleid in plaats van herstel beleid.
- is zoveel mogelijk algemeen beleid (voor iedereen) (zo nodig tijdelijk, specifiek)

0.2. Burgerparticipatie in de Wmo

Participatie, 'meedoen', komt in het kader van de Wmo steeds aan de orde. Echter vanuit verschillende invalshoeken

Allereerst gaat het over participeren van inwoners in de lokale samenleving. Vanuit alle prestatievelden van de Wmo worden acties uitgevoerd om de participatie van inwoners mogelijk te maken met daarbij specifieke aandacht voor de aandachtsgroepen van de Wmo (zie inleiding hoofdstuk 1).

Ten tweede gaat het over participatie in beleidsontwikkeling en uitvoering van de Wmo. Vlissingen geeft hieraan op 3 manieren vorm:

- "alle burgers" betrekken
- de consultatiegroep Wmo
- de professionals

0.2.1. Acties

- werven voor een database

In 2007 hebben studenten van de Hogeschool Zeeland uitgewerkt hoe een database gerealiseerd kan worden waarin zoveel mogelijk burgers meedoen. In het 4de kwartaal van 2007 wordt gestart met de werving onder inwoners om zich in te schrijven in de database. Het doel is te komen tot een representatieve database omdat dan 'uitslagen' van de database vertaald kunnen worden naar het "Vlissingen vindt...". Inwoners kunnen aangeven over welke thema's zij in gesprek willen met de gemeente. De vorm van dit gesprek kan variëren van digitale vragen en stellingen tot bijeenkomsten.

- cliëntenconsultatiegroep Wmo

In juni 2007 is de cliëntenconsultatiegroep Wmo gestart. De cliëntenconsultatiegroep Wmo bestaat uit 14 leden die kennis hebben van of behoren tot een aandachtsgroep van de Wmo en een onafhankelijk voorzitter. De leden functioneren zonder last of ruggespraak. De aandachtsgroepen zijn lichamelijk gehandicapten, chronisch zieken, verstandelijk gehandicapten, verslaafden, (chronisch) psychisch zieken, ouderen en mantelzorgers en/of vrijwilligers in de zorg.

De taken op hoofdlijnen zijn het meepraten en denken over de beleidsontwikkeling en uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning, het gevraagd en ongevraagd adviseren over de Wmo, het onder de aandacht brengen van de diverse geluiden die leven onder de aandachtsgroepen. De taken, werkwijze en randvoorwaarden staan in een samenwerkingsovereenkomst tussen de cliëntenconsultatiegroep en B&W. Deze overeenkomst wordt jaarlijks geëvalueerd.

- de professionals

In het Wmo plan 2007 is een inventarisatie gemaakt van de bestaande overleggen tussen de gemeente en externen. Met de uitvoering van het 4 jaren plan zal bekeken worden in hoeverre de bestaande overleggen volstaan c.q. aangepast moeten worden.

0.2.2. Actoren

Gemeente afdeling Publiekszaken/SBP, bibliotheek, cliëntenconsultatiegroep Wmo

0.2.3. Middelen

Budget jaarlijks uit burgerparticipatie €10.000.

Het budget voor (het werk van) de cliëntenconsultatiegroep Wmo is €38.000 Wmo budget.

0.3. verantwoording en monitoring van het Wmo beleid

De wet stelt een aantal verplichtingen met betrekking tot verantwoording en monitoring van het Wmo beleid. Naast deze verplichte monitoring is in het kader van de Wmo het 2- jaarlijks leefbaarheidonderzoek (LEMON), de jeugdmonitor, de stadsmonitor en de sociale atlas relevant om de uitvoering van het beleid te monitoren.

Verder zijn er afspraken in bestaand beleid opgenomen over evaluaties. Dit geldt bijvoorbeeld voor de Woonvisie, het spreidingsplan zorg en de woonplanningslijst.

Het sociaal beleid moet zoveel mogelijk gebaseerd zijn op feiten en cijfers en de verhalen waarmee deze geïnterpreteerd kunnen worden. Zie ook bijlage 1.

0.3.1. Acties

- jaarlijks klanttevredenheidonderzoek

Voor 1 juli van ieder jaar moet B&W de uitkomsten van een klanttevredenheidonderzoek publiceren. Dit onderzoek wordt gehouden onder 3 groepen: de cliëntenconsultatiegroep Wmo, vragers van maatschappelijke ondersteuning en vragers van maatschappelijke ondersteuning waarvan de aanvraag is afgewezen.

De cliëntenconsultatiegroep Wmo wordt geconsulteerd bij de ontwikkeling van de modellen.

- jaarlijks prestatiegegevens VWS

Verder moet de gemeente jaarlijks voor 1 juli prestatiegegevens aanleveren aan VWS (voor de zgn. benchmark) over het voorgaande kalenderjaar. Het ministerie zorgt op basis van de door alle gemeente verstrekte gegevens voor een rapportage voor 1 januari daarop volgend.

- ontwikkelen Zeeuwse Wmo monitor

Zeeuws breed is afgesproken dat de uitvoering van beiden gebeurt door Scoop. Op termijn moeten de gegevens van klanttevredenheidonderzoek en de prestatiegegevens input zijn voor een bredere Zeeuwse Wmo monitor.

- pilot result based accountability (RBA)

In samenwerking met Scoop RBA toepassen op één van de prestatievelden van de Wmo. RBA is een beproefde methodiek om zowel de kwantiteit als de kwaliteit van geleverde bijdragen aan geformuleerde doelen (maatschappelijk beoogde effecten) te beoordelen.

0.3.2. Actoren

Gemeente afdeling SBP en Publiekszaken, SCOOP.

0.3.3. Middelen

Uitvoeringsbudget Wmo €152.000

0.4. Kwaliteit borgen

De uitvoering van de maatschappelijke ondersteuning gebeurt veelal door derden. Op verschillende manieren wordt de kwaliteit geborgd. Met professionele organisaties is de kwaliteit geborgd door normen van de sector. Dit geldt bijvoorbeeld voor het welzijnswerk en het maatschappelijk werk.

De uitvoering via Publiekszaken wordt gemonitord via klanttevredenheidonderzoek.

Met de vrijwilligersorganisaties/ initiatieven die mede uitvoering geven aan cliëntondersteuning worden zo mogelijk Service Niveau Overeenkomsten gesloten waarin afspraken gemaakt worden over kwaliteitseisen.

Bij de inkoop van voorzieningen worden in het bestek kwaliteitseisen opgenomen. In het bestek huishoudelijke hulp is opgenomen dat de uitvoerder een klanttevredenheidonderzoek moet doen.

Een klant die bezwaar heeft tegen de afgegeven indicatie kan een beroep doen op de klachtencommissie door een brief te schrijven aan B&W Vlissingen.

0.5. Keuzevrijheid

Het "Zeeuwse model" voor de huishoudelijk hulp betekent dat iemand (op basis van een indicatie) vrij is om te kiezen voor hulp in natura of een PGB (persoonsgebonden budget). Daarbij kan iemand kiezen uit 12 zorgaanbieders.

Voor de overige voorzieningen geldt dat iemand uit 2 of meer aanbieders of leveranciers kan kiezen. Dit geeft aan leveranciers en aanbieders een voortdurende prikkel om te concurreren op kwaliteit.

Hoofdstuk 1 individueel en collectief welzijn

Hoofdstuk 1 individueel en collectief welzijn

1.0. In prestatieveld 1 gaat het om het 'wel zijn' van de Vlissingse samenleving. Daarbij gaat het om het welzijn van alle burgers en wonen, zorg en welzijn van kwetsbare (groepen) burgers. De gemeente wil realiseren dat:

- Alle inwoners van Vlissingen zelfredzaam zijn
- Alle inwoners participeren in de Vlissingse samenleving
- Alle Vlissingers wonen in een leefbare wijk
- Dat de vrijwillige inzet in Vlissingen wordt verhoogd

1.1. Algemeen welzijnswerk

Welzijnswerk draagt bij aan de zelfredzaamheid en participatie van inwoners. Welzijnswerk draagt bij aan het verhogen van de vrijwillige inzet in Vlissingen en de leefbaarheid in wijken.

1.1.1. Acties

Jaarlijks BCF traject met Palladium

1.1.2. Actoren

Palladium, gemeente

1.1.3. Middelen

€1.195.000

1.2. Wonen, zorg en welzijn

Vlissingen wil op het gebied van wonen een stad zijn waar sprake is van een aantrekkelijke woonomgeving voor alle inwoners.

1.2.1. Acties behoud en werven bewoners

- Het huidige woningbouwprogramma toetsen op de aanwezigheid van differentiatie
- Per project de optimale samenstelling zoeken en toetsen op differentiatie en aansluiting op wensen op de woningmarkt
- Onderzoeken op welke wijze de woonmilieus beter kunnen worden afgestemd op wensen Vlissingse bevolking

Acties richten op alle doelgroepen

- Doorstroom realiseren
- Realiseren spreidingsplan zorgwoningen
- Realiseren 'complete' woonservicezones
- Basisprogramma woonkeur
- Uitbreiding verordening stadsvernieuwing
- Nultredewoningen in Woningbouwplanningslijst 2007-2017 realiseren

1.2.2. Actoren	
L'escaut, WSW, zorg –en welzijnsinstellingen gemeente/SBP (o.a. St.Door, MO Zeeland, Emergis).	
	1.3.3.Middelen
	Budget volkshuisvesting (inclusief ISV) €500.000 en €65.000 Wmo budget

1.3. Brede Scholen

Een brede school is een netwerk van onderwijs, welzijn en zorg voor kinderen, jongeren en volwassenen in de wijk met het doel de actieve deelname van de doelgroep aan de samenleving te bevorderen.

1.3.1. Acties

Met partijen samenwerken en een visie ontwikkelen gericht op het tot stand komen van brede scholen. Waar mogelijk wordt bij nieuwe ontwikkelingen bekeken of samenwerking een fysieke vertaling kan krijgen.
De komende periode is dit aan de orde in het Middengebied en Oost Souburg.

1.3.2. Actoren

De schoolbesturen, zorg –en welzijnsorganisaties, kinderopvang, peuterspeelzaalwerk, sportbuurtwerk, gemeente/SBP.

1.3.3.Middelen

€22.000 voor visieontwikkeling en bevordering samenwerking; daarnaast diverse investeringen voor de fysieke tot stand koming van brede scholen.

1.4. Sport

Sport wordt steeds meer als middel ingezet om met name preventief, sociaal maatschappelijke problemen te helpen oplossen.

1.4.1. Acties

Sportbuurtwerk, Galm/ sport voor ouderen, sportstimulering specifieke doelgroepen/ mensen met beperkingen, weerbaarheid/ Rots en water.

1.4.2. Actoren

Gemeente/ Vlissingen in beweging, sportaanbieders, NISB, Stichting recreatiesport Vlissingen, CIOS, NEBAS NSG, WGW, patiëntenverenigingen, jeugdverenigingen, scholen, sportraad Vlissingen, wijkverenigingen, Palladium, Sport Zeeland, sportbuurtwerkers, MBVO, docenten.

1.4.3. Middelen

Vanuit breedtesportimpuls (VWS) en de Bos- impuls (VWS) is er €83.000 beschikbaar.

1.5. Armoedebeleid

Met het armoedebeleid wordt ingezet op het verbeteren van de financiële en maatschappelijke positie van inwoners met een laag inkomen en het herstellen of bevorderen van de financiële zelfstandigheid.

1.5.1. Acties

Uitvoering maaltijdregeling, sociaal-culturele activiteiten regeling en de regeling chronisch zieken en gehandicapten.
Ontwikkelen projecten waarbij de dwarsverbanden tussen Wmo beleid en Wet Werk en Bijstand worden gelegd.

1.5.2. Actoren

Sociale Dienst Walcheren, Palladium, Lété, de Kredietbank, AMW, de gemeente/SBP

1.5.3. Middelen

Bijzondere bijstand	€ 495.640
Kwijtscheldingen	€356.830
Minimaregelingen	€222.740

1.6. Algemeen maatschappelijk werk

De basisvoorziening voor alle inwoners voor psycho-sociale en sociaal- juridische problemen.

1.6.1. Acties

Met ingang van 2008 is de gemeente 'zelfstandig opdrachtgever' voor het Amw. Hierbij wordt gewerkt met de BCF methodiek.

1.6.2. Actoren

Maatschappelijk werk Walcheren/ Zorgstroom, gemeente Veere en Middelburg, gemeente Vlissingen/SBP

1.6.3. Middelen

Budget is €650.000 en daarbij €153.000 vanuit het budget jeugd(begeleiding).

1.7. Gezondheidsbeleid

In 2008 wordt er nieuw (Walchers) gezondheidsbeleid geformuleerd

1.7.1. Acties

In 2008 een nieuwe nota gezondheidsbeleid produceren samen met de gemeenten Middelburg en Veere.

1.7.2. Actoren

GGD, gemeenten Middelburg, Veere, Vlissingen/SBP

1.7.3. Middelen

Deze middelen zitten in de GGD begroting:
 €13.075 gemeentelijke projecten
 €718.988 WCPV
 €506.566 RSU

1.8. Maatregelen om de vrijwillige inzet in de gemeente te verhogen

Vrijwillige inzet draagt bij aan de participatie van mensen zelf en maakt het mogelijk dat anderen zelfredzaam worden of blijven en kunnen (gaan) participeren. De vrijwillige inzet van inwoners draagt ook bij aan de leefbaarheid in wijken.

1.8.1. Acties I Stimuleringsregeling

Voor 4 jaar een gemeentelijke stimuleringsregeling Wmo in het leven roepen.

1.8.2. Actoren

Vrijwilligersorganisaties en initiatieven, steunpunt vrijwilligerswerk, gemeente A&S en SBP.

1.8.3. Middelen

Jaarlijks €45.000 Wmo budget

1.8.1. Acties II Maatschappelijke stages	
Agenderen op de educatieve agenda.	
1.8.2. Actoren	
Middelbaar onderwijs en de gemeente/SBP	
1.8.3. Middelen	
n.v.t.	

1.9. Sociale veiligheid	
Sociale veiligheid betekent een veilige woon –en leefomgeving voor iedereen, waar jeugd veilig en zonder overlast (te geven) opgroeit.	
1.9.1. Acties	
<ul style="list-style-type: none"> • Voortzetting veiligheidskern. • Voortzetting PIT en JIT • Implementatie project bijzondere aanpak middelengebruik onder jongeren. 	
1.9.2. Actoren	
<p>De veiligheidspartners van de gemeente Vlissingen (politie, OM, brandweer), maatschappelijke instanties e.a.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Scholen • Huurdersverenigingen • Palladium • Welzijnsorganisaties • Amw • Indigo • Burgerplatforms • Jongeren • Gemeente/ cluster veiligheid en SBP • En alle bij problemen betrokkenen 	
1.9.3. Middelen	
<p>Geen specifiek budget. In opdracht aan het Amw zit €27.000 t.b.v. het Jeugd Interventie Team. Er wordt gebruik gemaakt van het budget burgerparticipatie.</p>	

Hoofdstuk 1 individueel en collectief welzijn

1.0. Inleiding

In prestatieveld 1 van de Wmo gaat het om het bevorderen van de sociale samenhang en leefbaarheid in dorpen, wijken en buurten. Voor Vlissingen staat centraal het welzijn van alle burgers en wonen, zorg en welzijn van kwetsbare (groepen) burgers. Daarbij gaat het ook om het 'wel zijn' van de Vlissingse samenleving.

Het begrip 'welzijn' op individueel niveau geeft weer hoe een persoon zijn of haar positie in het leven en in de wereld ervaart. Dit is vaak aan verandering onderhevig en hangt ondermeer samen met problemen die mensen in hun leven tegenkomen. Om adequaat te handelen, om te gaan met mogelijke problemen en te (blijven) participeren passend bij leeftijd en levensfase zijn vaardigheden nodig. Zelfredzaamheid in het kader van de Wmo betreft het eigen huishouden kunnen voeren, zich in en om de woning kunnen verplaatsen (zodat aansluiting gevonden kan worden bij bestaande vervoerssystemen) en voldoende probleem oplossend vermogen hebben.

Maatschappelijk beoogd effect: (1): **Alle inwoners van Vlissingen zijn zelfredzaam.**

Daarbij richt de aandacht zich op:

- ouderen vanaf ongeveer 65 jaar met een kwetsbaar evenwicht en ouderen die begeleiding behoeven;
- mensen met beperkingen;
- gezinnen met opvoedingsproblemen, financiële -en/of andere problemen;
- inwoners met meerdere problemen.

Met name voor deze inwoners zal de gemeente cliëntondersteuning organiseren zodat betrokkenen zelfredzaam blijven of weer worden. Dit wordt uitgewerkt in hoofdstuk 3. Daarnaast biedt de gemeente vanuit de Wmo individuele voorzieningen aan zodat mensen zelfredzaam kunnen blijven. Dit komt in hoofdstuk 6 aan de orde.

Mensen die zelfredzaam zijn kunnen participeren in de samenleving. Vanuit de Wmo heeft de gemeente de verantwoordelijkheid om het alle inwoners mogelijk te maken te participeren.

Maatschappelijk beoogd effect (2): **Alle inwoners participeren in de Vlissingse samenleving.**

Daarbij richt de aandacht zich op

- alleenstaande ouderen vanaf ongeveer 65 jaar;
- inwoners met beperkingen en chronisch zieken;
- inwoners met lage inkomens/ laag opgeleid /gebrekkige taalvaardigheid;
- inwoners met meerdere problemen;
- mantelzorgers.

Vanuit diverse beleidsterreinen wordt er gewerkt aan het bevorderen van de participatie van alle burgers én de hierboven benoemde groepen. Dit wordt beschreven vanaf paragraaf 1.1. Het bevorderen van de participatie van mantelzorgers wordt beschreven in het hoofdstuk mantelzorg ondersteuning.

Naast het individueel welzijn is er het collectieve welzijn waarvoor de termen sociale cohesie en leefbaarheid worden gebruikt. De kwaliteit van de sociale infrastructuur bepaalt mede de

sociale cohesie en de leefbaarheid in Vlissingen en de mogelijkheid van inwoners om te participeren in Vlissingen. Leefbaarheid omvat de fysieke woonomgeving, de sociale woonomgeving, ongenoegens en veiligheid. Vanuit veiligheid is er ook aandacht voor (stoppen van) huiselijk geweld.

Maatschappelijk beoogd effect (3): **Alle Vlissingers wonen in een leefbare wijk.**

Daarbij gaat de aandacht uit naar alle wijken en specifiek naar wijken die laag scoren in de Leefbaarheidsmonitor en /of waar een PIT actief is.

De gemeente hecht een groot belang aan vrijwilligerswerk om de kwaliteit van de sociale infrastructuur op peil te houden en te verhogen. Initiatieven van vrijwilligers dragen bij aan de leefbaarheid in wijken en het aangenaam wonen in Vlissingen.

De meeste burgers kiezen vanuit ideële motieven om vrijwilligerswerk te gaan verrichten. Burgers voelen zich betrokken bij hun omgeving, bij een bepaalde organisatie of werksort en vinden hierin een goede vrijetijdsbesteding, persoonlijke ontwikkeling en hun sociale contacten. Veel van dit vrijwilligerswerk maakt het ook voor (kwetsbare) anderen mogelijk om te participeren. De ondersteuning van vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties wordt uitgewerkt in hoofdstuk 4.

De gemeente wil stimuleren dat meer burgers zich gaan inzetten voor de Vlissingse samenleving.

Maatschappelijk beoogd effect (4): **vrijwillige inzet in Vlissingen verhogen.**

Hoe de beoogde effecten te bereiken?

1.1. Algemeen welzijnswerk

Algemeen welzijnswerk draagt bij aan de 4 genoemde beoogde effecten. Welzijnswerk heeft in potentie een sterke preventieve werking omdat het voorliggend is aan diverse vormen van ondersteuning en zorg. Deze preventieve werking moet expliciet(er) worden gemaakt in de uitvoering van het welzijnswerk. Zie ook cliëntondersteuning in hoofdstuk 3.

De ontwikkeling van vaardigheden biedt aanknopingspunten voor het welzijnswerk. Het welzijnswerk moet investeren in de veerkracht van mensen, door de ontwikkeling van de competenties te stimuleren en door de impact van negatieve ervaringen te helpen verwerken en daarmee zelfredzaamheid in stand te houden of te versterken.

Werksoorten "Welzijnsorganisaties"

I (laten) organiseren van activiteiten voor ontspanning, ontmoeting en ontplooiing

Deze activiteiten zijn bereikbaar, bruikbaar en toegankelijk voor alle inwoners van Vlissingen. Een welzijnsorganisatie heeft geen expertise ten aanzien van beperkingen als gevolg van bijvoorbeeld psychische stoornissen, chronische ziekten en opvoedingsproblemen. Wanneer er sprake is van activiteiten voor mensen met dergelijke problematieken, dan wordt expertise van en samenwerking met andere organisaties gezocht.

Om te zorgen dat activiteiten daadwerkelijk toegankelijk zijn voor álle inwoners is er gerichte aandacht nodig voor alleenstaande ouderen vanaf ongeveer 65 jaar, inwoners met beperkingen en chronisch zieken, inwoners met lage inkomens, inwoners met meerdere problemen en kinderen en jongeren met opgroeioproblemen

Doelen

De activiteiten zijn geen doel op zich maar een *middel* voor diverse onderliggende doelen:

- tegengaan en voorkomen van sociaal isolement;
- opbouwen en onderhouden van sociale netwerken;
- tegengaan en voorkomen van overlast;
- opdoen van nieuwe ervaringen;
- opdoen van (nieuwe en/of aangepaste) vaardigheden;
- kennis maken met andere culturen;
- kennis maken met andere generaties.

Het ontwikkelen en vormgeven van de activiteiten wordt maximaal afgestemd op wat de buurt, de wijk aan welzijnsactiviteiten vraagt. De activiteiten zijn zo mogelijk inter-generatieel en intercultureel, maar waar nodig doelgroepgericht.

II buurtwerk

Het buurtwerk betekent: de buurt in, op zoek naar wat bij de inwoners van Vlissingen leeft. Op zoek naar hun bijdragen aan de leefbaarheid van de straat, buurt, wijk, stad. Buurtwerk is ook actief ingaan op situaties van (dreigende) overlast. Buurtwerk betekent ook het functioneren binnen en creëren van netwerken, het bij elkaar brengen van verschillende groepen om samenhang, integratie en participatie in een wijk te brengen.

Het buurtwerk *helpt mensen* bij het zoeken naar mogelijkheden voor verbeteren van het *persoonlijk perspectief*. Het is daarbij de kracht van het sociaal-cultureel werk om individuele perspectieven te vertalen naar collectieve arrangementen.

Het buurtwerk is intergeneratieel en intercultureel, maar heeft ook speciale aandacht voor kinderen (kinderwerk), jongeren (jongerenwerk) en ouderen (ouderenwerk). Deze groepen worden expliciet opgezocht, bijvoorbeeld op straat of thuis. Het welzijnswerk activeert mensen om die belemmeringen weg te werken, te beperken of te leren hanteren en ondersteunt daarbij wanneer er sprake is van lichte problematiek.

Buurtwerk is ook ondersteunen en activeren van de inwoners van Vlissingen in het actief mee (gaan) denken over, meewerken aan en het verbeteren van de leefbaarheid van hun omgeving.

III vrijwilligerswerk

Zowel het organiseren van activiteiten als het buurtwerk biedt inwoners de mogelijkheid voor het doen van vrijwilligerswerk. Het doel is om de vrijwilligers daarbij maximale verantwoordelijkheden en mogelijkheden te geven. Daarbij is bepalend wat elke vrijwilliger aankan, aanwil en wat verantwoord is ten aanzien van de beschikking over (financiële) middelen door de vrijwilligers. Het welzijnswerk zal die balans telkens moeten zoeken.

1.1.1. Acties

Sinds 2007 wordt er gewerkt met Beleidsgestuurde Contract Financiering (BCF), dat wil zeggen dat Palladium reageert met een aanbieding *hoe* zij de opdracht van de gemeente (met daarin vermeld de beoogde effecten) wil realiseren.

BCF is zowel voor de opdrachtgever als opdrachtnemer een methodiek die veel inspanning kost. Uitgezocht moet worden in hoeverre het mogelijk is om opdrachten voor een langere periode te geven.

1.1.2. Actoren

Palladium, gemeente SBP/A&S

1.1.3. Middelen

Beschikbaar budget €1.195.000

1.2. Wonen, zorg en welzijnbeleid

Wonen, zorg en welzijn beleid draagt bij aan de zelfredzaamheid van mensen, de participatie van mensen en leefbare wijken.

In de Woonvisie "Goed Wonen in Vlissingen" 2005 staat de navolgende visie centraal: Vlissingen wil op het gebied van wonen een stad zijn waar sprake is van een aantrekkelijke woonomgeving voor alle inwoners. "Een aantrekkelijke woonomgeving voor alle inwoners" hiermee geven we aan ons op het gebied van wonen niet alleen te richten op de huidige maar zeker ook op onze toekomstige inwoners, hetzij door geboorte, hetzij door verhuizing en/of immigratie.

Om deze visie vorm en inhoud te geven dient er uitvoering te worden gegeven aan een aantal opgaven. Voor de Wmo zijn de navolgende opgaven van belang:

- richten op behoud en werven van inwoners;
- richten op alle doelgroepen.

Richten op behoud en werven van inwoners

Omgeving en leefbaarheid

Een groot deel van onze huidige woningvoorraad voldoet niet meer aan de normen die gesteld worden ten aanzien van de kwaliteit van de woning. Om deze gewenste woonkwaliteit tot stand te brengen hebben we een opgave op het gebied van de stedelijke vernieuwing. Een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bewoners uit alle inkomensgroepen en bedrijven is het uitgangspunt van de stedelijke vernieuwing. De doelstellingen voor de stedelijke vernieuwing dragen bij aan een duurzame, fysieke kwaliteitsverbetering van de stad maar dienen tegelijkertijd ook bij te dragen aan sociale en economische conditie en veiligheid. Omgekeerd is ook het geval: om van fysieke herstructurering een succes te maken zijn investeringen in sociale kwaliteit, veiligheid en economie vaak een voorwaarde.

In het kader van Wmo is het van belang dat er bij de inrichting van nieuwe wijken of herinrichting van bestaande buurten of wijken zorgvuldig rekening wordt gehouden met de samenhang tussen de fysieke en sociale infrastructuur. Die (her)inrichting is afhankelijk van de bestaande of te verwachten bewonersgroepen.

Voor mensen met beperkingen is het verplaatsen van de ene naar de andere bestemming een belangrijk aandachtspunt. Om toegankelijkheid en veiligheid goed te faciliteren, moet aandacht worden gegeven aan de maatvoering en afwerking van; wegen, voetpaden, overbruggingen van hoogteverschil, straatmeubilair, oversteekplaatsen, parkeerplaatsen en halte plaatsen van het openbaar vervoer, e.d.

Lemononderzoek

De gemeente, de politie en de corporaties hebben uitgesproken structureel een keer in de twee jaar een gezamenlijke monitoring (breed Lemononderzoek) te doen naar de leefbaarheid en veiligheid binnen de gemeentegrenzen. De resultaten van deze monitoring biedt concrete aanknopingspunten voor acties vanuit de gemeente en de corporaties om de leefbaarheid en veiligheid te verbeteren.

WoOn 2006

In 2006 heeft de gemeente Vlissingen samen met Lescaut meegedaan met de oversampling in het kader van het WoOn (WoonOnderzoek Nederland). Het WoON geeft zicht op wonen in de brede zin van het woord: hoe wonen mensen, hoe en waar willen ze wonen, maar bijvoorbeeld ook: wat doen ze in hun vrije tijd, in hoeverre worden ze door gezondheid beperkt in hun mobiliteit. De breedte van het onderzoek is uniek: een combinatie van kenmerken van het huishouden, karakteristieken van de woonsituatie en de persoonlijke beleving daarvan. Met behulp van de vragen over bijvoorbeeld gezondheid en sociale contacten ontstaat ook een beeld van de leefstijl. De resultaten van het WoOn 2006 zullen in de tweede helft van 2007 bekend worden.

Met de uitkomsten van dit onderzoek is kan de voorkeur voor woonmilieus projectmatig aangepakt worden. Hiernaast vormen de met de woningcorporaties L'escaut en Woning Stichting Walcheren te maken prestatieafspraken bij uitstek een instrument om de kwaliteit van de woonomgeving en de leefbaarheid in voldoende mate op de agenda te houden. In de prestatieafspraken zullen daarom afspraken worden opgenomen over de samenwerking tussen de woningcorporaties en de gemeente om de kwaliteit van de woonomgeving te optimaliseren.

Richten op alle doelgroepen

Het gemeentelijk beleid richt zich op diegene(n) die zich in een kwetsbare positie op de woningmarkt bevinden. In het kader van de Wmo richten we ons op:

1. de aandachtsgroep van het volkshuisvestingsbeleid (lage inkomens);
2. ouderen;
3. bijzondere doelgroepen: (lichamelijk en verstandelijk gehandicapten, (ex)- dak- en thuislozen, (ex-)chronisch psychiatrische patiënten, (e-x)verslaafden en (ex-)gedetineerden).

De gemeente en de woningcorporaties L'escaut en Woning Stichting Walcheren hebben een gezamenlijke verantwoordelijkheid op het gebied van wonen, zorg en welzijn.

Het 6e prestatieveld "wonen en zorg" is in 2001 aan het Bbsh (Besluit Beheer sociale huursector) toegevoegd. Dit prestatieveld houdt in dat van corporaties wordt verwacht dat zij een bijdrage leveren aan de beschikbaarheid van een, op de behoefte van bijzondere doelgroepen toegesneden, gedifferentieerd aanbod van woningen en woongebouwen, arrangementen en informatie- en communicatietechnologische toepassingen op het gebied van wonen, zorg en dienstverlening. Daarbij wordt een bijdrage verwacht aan de totstandkoming van een gebouwde omgeving die ook geschikt is voor of speciaal rekening houdt met de vraag van de bijzondere doelgroep. Het bovenstaande geldt bij voorkeur ten behoeve van zelfstandig wonen. Tot degenen die zorg of begeleiding behoeven worden onder meer gerekend: lichamelijk en verstandelijk gehandicapten, dak- en thuislozen, (ex)-psychiatrische patiënten, ex-verslaafden en ex-gedetineerden.

Om te zorgen dat elke inwoner van Vlissingen langer zelfstandig kan blijven wonen in hun woning/ buurt en kan participeren in de samenleving zijn/worden er woonservicezones gerealiseerd. In een woonservicezone is er een aanbod van welzijn en dienstverlening die het mogelijk maakt om zelfstandig te (blijven) wonen en te participeren.

Voor een woonservicezone dienen er afspraken te worden gemaakt met welzijns- en zorginstellingen eventueel vrijwilligers en er dient ruimte te zijn voor particuliere initiatieven. Dit maakt deze instellingen eveneens tot belangrijke partners op het gebied van wonen, zorg en welzijn in het kader van de Wmo.

1.2.1. Acties

Richten op behoud en werven van inwoners

- het huidige woningbouwprogramma, Woonvisie 2005-2010 "Goed Wonen in Vlissingen", toetsen op de aanwezigheid van differentiatie;
- per project de optimale samenstelling zoeken en toetsen op differentiatie en aansluiting op de wensen op de woningmarkt;
- onderzoeken op welke wijze de woonmilieus beter kunnen worden afgestemd op wensen van de Vlissingse bevolking. (onderzoeken Lemon en WoON 2006).

Richten op alle doelgroepen

- doorstroom realiseren;

zoals beschreven in Woonvisie 2005-2010 "Goed Wonen in Vlissingen". Het stimuleren van de doorstroming door de gedifferentieerde bouw van middeldure en dure woningen teneinde meer betaalbare woningen uit de voorraad vrij te krijgen voor de aandachtsgroep. Daarnaast stimuleren en faciliteren van initiatieven voor de bouw van betaalbare woningen met kwaliteit.

- Spreidingsplan Zorgwoningen Walcheren uitvoeren;

Op initiatief van de Provincie Zeeland zijn de plannen van de corporaties, de zorgaanbieders en de gemeenten op elkaar afgestemd. Dit heeft geleid tot een Walchers spreidingsplan zorgwoningen. Doel van dit plan is te voldoen aan de toenemende vraag aan zorgwoningen, zodat mensen zolang mogelijk zelfstandig in hun woning/ buurt kunnen blijven wonen. Bij de opstelling van het spreidingsplan is uitgegaan van de initiatieven tot zorgwoningen die er in Vlissingen zijn tot 2010 (zie bijlage). Er is rekening gehouden met het aantal ouderen in de verschillende wijken van Vlissingen. Het spreidingsplan fungeert als dynamisch beleid waarin de relatie tussen wonen en zorg gerealiseerd wordt. Het spreidingsplan zal halfjaarlijks worden geactualiseerd.

Naast het extramuraal wonen blijft het voor een aantal mensen noodzakelijk om intramuraal gehuisvest te zijn. Wij hebben een overzicht gemaakt als aanvulling op het spreidingsplan zorgwoningen van de in Vlissingen aanwezige intramurale capaciteit (zie bijlage).

Ook intramurale zorg wordt gedeconcentreerd verleend. Dit betekent dat de zorg die vroeger in bijvoorbeeld "Der Boede" geleverd werd, nu in kleinere wooneenheden geleverd wordt. Dit kan in een geschikte (groeps)woning of cluster van woningen.

Omdat voldoende geschikte woningen een onmisbare schakel is in een sluitend aanbod van wonen-zorg-welzijn, willen wij een actieve rol op ons nemen in de realisatie van woningen.

Prestatieveld 6 Wonen en Zorg, Besluit beheer sociale huursector (Bbsh)

Bbsh bevat de regels waaraan woningcorporaties zich moeten houden. Volgens het besluit dienen hun werkzaamheden op het terrein van de volkshuisvesting te liggen. Het Bbsh noemt zes prestatievelden: kwaliteit van de woningen, verhuur van de woningen, betrekken van bewoners bij beleid en beheer, financiële continuïteit, leefbaarheid, wonen en zorg.

In het kader van het prestatieveld "wonen en zorg" en het uitvoering geven aan de afspraken conform Spreidingsplan Zorgwoningen Walcheren heeft L'escaut een aantal complexen met seniorenwoningen, waar 24 uur per dag zorg kan worden geleverd, gerealiseerd. L'escaut

werkt hiervoor samen met verschillende zorgleveranciers. De toewijzing van de woningen binnen deze complexen gebeurt op basis van het principe "Vitale Mix". Dat betekent dat een deel van de woningen wordt toegewezen op de gewone manier. Het andere deel van de woningen wordt speciaal toegewezen aan mensen met een medische urgentie of een zorgindicatie.

Enkele van deze complexen zijn: Ter Reede, Gouwe Tuyn, Harlekijn, Hooghe Water, Schutterijstraat, Regenboogflats, Theo van Doesburg en het in aanbouw zijnde Weyeblick.

- realiseren 'complete' woonservicezones;

Een woonservicezone heeft tot doel een veilige, welzijn –en zorgvriendelijke woonomgeving te realiseren voor ouderen, mensen met beperkingen en degenen die op andere wijze kwetsbaar zijn. Dit aanbod van welzijn en dienstverlening is (zoveel mogelijk) voor iedereen toegankelijk.

Gemeente Vlissingen wil woonservicezones realiseren in alle wijken van Vlissingen. Iedere woonservicezone heeft een centraal gelegen wijkcoördinatiepunt nodig. De precieze inhoud van de activiteiten die daar plaats kunnen vinden, worden in overleg tussen aanbieders en gebruikers vastgesteld. Ter Reede en het Majoraat vormen al een wijkcoördinatiepunt. De gemeente neemt het initiatief om inspeland op ontwikkelingen (o.a. Schutterijstraat, brede school Middengebied) wijkcoördinatiepunten te realiseren in alle woonservicezones.

Bij de verdere ontwikkeling van (nieuwe) woonservicezones, onder regie van de gemeente, zal het welzijn en de dienstverlening duidelijk gepositioneerd moeten worden. Dit draagt bij aan de participatie in de omringende omgeving, is ondersteunend en dienstverlenend. Deze welzijnsactiviteiten vinden bij voorkeur plaats in multifunctionele gebouwen waarin ontmoeting tussen mensen wordt gestimuleerd.

- basisprogramma Woonkeur van toepassing;

Vanuit de gemeenschappelijke regeling Maatschappelijke Zorg Walcheren (MZW) is met de woningcorporaties afgesproken dat alle nieuw te bouwen woningen/ woongebouwen voor ouderen en gehandicapten zullen voldoen aan het basisprogramma van Woonkeur. De gemeente is in het kader van de Wmo verantwoordelijk voor de individuele aanpassingen achter de voordeur (zie hoofdstuk individuele voorzieningen).

- uitbreiding verordening Stadsvernieuwing;

Verder staat er in 2007 gepland het uitbreiden van de verordening "Stadsvernieuwing" met een hoofdstuk Ouderhuisvesting. Met dit hoofdstuk willen wij o.g.v het Spreidingsplan zorgwoningen Walcheren bestaande complexen waar hoofdzakelijk ouderen wonen geschikt maken tot zorgwoningen.

- bouwen nultredewoningen;

Vanuit ministerie van VROM wordt aangedrongen op het verhogen van de woningbouwproductie teneinde het verwachte woningtekort in 2010 terug te dringen. Hiervoor heeft gemeente Vlissingen een convenant Woningbouwafspraken gesloten met de Provincie Zeeland en de steden Middelburg, Goes en Terneuzen. Het bouwen van toegankelijke woningen is van belang. Het aandeel ouderen op de woningmarkt zal de komende jaren sterk stijgen als gevolg van de vergrijzing, de beperking van intramurale capaciteit en de wens om zolang mogelijk zelfstandig te wonen. Hierdoor zal een grotere behoefte ontstaan aan volledig toegankelijke of nultredenwoningen. Deze nultredenwoningen zijn terug te vinden in onze woningbouwplanningslijst 2007-2017 (zie bijlage).

1.2.2. Actoren

Gemeente afdeling SBP, WSW, l'escaut, zorg –en welzijnsorganisaties (o.a. St.Door, MO Zeeland, Emergis)

1.2.3. Middelen

Budget Volkshuisvesting /ISV €500.000 t.b.v. ouderenhuisvesting (incidenteel).
Toegevoegde middelen Wmo €65.000.

1.3. Brede scholen

De Gemeente Vlissingen hanteert als definitie (raadsbesluit Integraal Huisvestings Plan (IHP), augustus 2005) van het begrip school: *“Een netwerk van onderwijs, welzijn en zorg voor kinderen, jongeren en volwassenen in de wijk. Dit netwerk heeft ten doel de actieve deelname van de doelgroep aan de samenleving te bevorderen, een goede ‘dagindeling’ te bieden, mogelijke achterstanden weg te nemen en hun sociale competentie te vergroten.”*

De brede school in het Middengebied dient wat de gemeente betreft dan ook als het kloppend hart van de wijk een centrale functie te vervullen voor zowel de leerlingen, als ook voor de ouders en andere wijkbewoners op het gebied van onderwijs, welzijn en zorg. Deze functies laten zich samenvatten met de begrippen: ontmoeting – preventie - samenwerking en afstemming.

Ontmoeting

De brede school wordt een *laagdrempelige* voorziening waarin de fysieke voorwaarden aanwezig zijn om ontmoeting tot stand te brengen.

Hierbij gaat het om activiteiten zoals recreatie, vorming, educatie, cultuur, sport, voorlichting en signalering gericht op de versterking van de sociale structuur in de wijk; het activeren en betrekken van wijkbewoners bij hun woon- en leefsituatie; het voorkomen van vereenzaming en sociaal isolement; en het bevorderen van samenwerking tussen (zelf)organisaties en/of groepen en overheden.

Ontmoeting komt ook tot stand in en voor de scholen, in cursussen, bijvoorbeeld van kunsteducatie voor wijkbewoners. Een mediatheek in een brede school vervult ook een belangrijke functie voor zowel de scholen als de wijkbewoners.

De faciliteiten van de brede school kunnen door een breed scala van actoren gebruikt worden.

Preventie

De basisscholen in een brede school hebben als doel achterstanden van kinderen weg te nemen en hun sociale competentie te vergroten. Dit sluit aan bij prestatieveld 2 van de Wmo waarin gemeenten de verantwoordelijkheid hebben voor preventieve taken t.a.v. jeugd en gezin (zie hoofdstuk 2). De gemeente Vlissingen ziet in het realiseren van brede scholen kansen voor een Centrum voor Jeugd en Gezin, te beginnen in de Open Wijkschool in het Middengebied en mogelijk in Oost-Souburg..

Samenwerking en afstemming

De brede school biedt diverse kansen voor samenwerking tussen de 'vaste inwoners' van de brede school onderling en met andere actoren.

De brede school moet meer zijn dan de som der delen.

1.3.1. Acties

- met partijen samenwerken en een visie ontwikkelen, gericht op het tot stand komen van brede scholen;
- waar mogelijk wordt bij nieuwe ontwikkelingen gezien of deze samenwerking tussen partijen een fysieke vertaling kan krijgen;
- de komende periode is dit aan de orde in het Middengebied en in Oost-Souburg.

1.3.2. Actoren

Gemeente afdeling SBP, scholen, zorg en welzijnsorganisaties, sportbuurtwerk, sportverenigingen, wijkorganisaties, kinderopvang, peuterspeelzaalwerk, bibliotheek

1.3.3. Middelen

Er is € 22.000 gemeentelijk budget voor visieontwikkeling en bevorderen samenwerking beschikbaar. Daarnaast diverse investeringen voor de fysieke totstandkoming van brede scholen

1.4. Sport

Sport draagt bij aan de zelfredzaamheid van mensen, de participatie van mensen en leefbare wijken. Sport biedt veel mensen de mogelijkheid om vrijwilligerswerk te doen. Sport en bewegen hebben vele positieve effecten op de gezondheid en het goed functioneren van mensen in de maatschappij. De invloed van deze effecten zijn op een zeer breed terrein aangetoond: van het aanleren van een goede motoriek, omgaan met regels en het ontwikkelen van zelfvertrouwen bij kinderen tot reduceren van stress, beter in je vel zitten en slanker en gezonder blijven tot op oudere leeftijd.

Vandaar dat ook door de landelijke overheid een actieve leefstijl steeds meer wordt gestimuleerd. De nieuwste landelijke actie is 30 minuten bewegen.

(www.30minutenbewegen.nl) Gemeente Vlissingen sluit hierbij aan door de bestaande activiteiten kracht bij te zetten via communicatiemiddelen van deze campagne.

Naast bovenstaande positieve effecten van sport en bewegen, wordt sport als middel steeds meer ingezet als middel om met name preventief sociaal maatschappelijke problemen te helpen oplossen. Met name op dit onderdeel kunnen het sportbeleid en het WMO-beleid elkaar versterken.

Sport levert een bijdrage aan de maatschappelijke zelfredzaamheid en sociaal relationeel functioneren. Zowel voor senioren, jeugd en mensen met een beperking worden activiteiten

aangeboden waarbij niet alleen de sportieve prestaties worden gewogen maar vooral de sociaal vaardigheden worden onderhouden, bijgeschaafd en uitgebreid.

Daarnaast doet men een beroep op de zelfredzaamheid in het maken van afspraken, het houden aan regels en het ingaan op ideeën van deelnemers.

Sport draagt bij aan een leefbare omgeving en een zinvolle vrijetijdsbesteding.

Met name bij de onderstaande sportprojecten is er een duidelijk gemeenschappelijk belang tussen sport en Wmo.

1.4.1. Acties

- sportbuurtwerk

Doel van het sportbuurtwerk is het zorgen voor een gevarieerd structureel en incidenteel sportaanbod voor een zo groot mogelijke groep buurtbewoners. Daarnaast bieden van zinvolle vrijetijdsbesteding en voorkomen van overlast in wijken. Belangrijk uitgangspunt is ook om het huidige sportaanbod van sportaanbieders, het onderwijs, kinderopvang en de sportbuurtwerk activiteiten, uit te bouwen en meer op elkaar af te stemmen, zodat er een integraal sportaanbod ontstaat wat elkaar aanvult en versterkt.

- Galm / Sport voor ouderen

Onder mensen boven de 55 jaar is er sprake van een grote groep inactieve mensen die niet of nauwelijks sporten of bewegen. Veel sportverenigingen hebben geen sportaanbod voor deze doelgroep. Het preventieve gezondheidsaspect is voor de gemeente erg belangrijk, maar ook sociale motieven zijn van belang (ontmoeting, sociale uitsluiting).

De gemeente biedt Ondersteuning bij de ontwikkeling en uitbreiding van ouderensport en stimuleert de deelname van ouderen aan sport.

- sportstimulering specifieke doelgroepen / mensen met een beperking

Mensen met een handicap en/of chronische aandoening zijn aangewezen op een aangepast aanbod van sport- en bewegingsactiviteiten. Er is een te beperkt aantal reguliere sportaanbieders waar men terecht kan.

Doel is integratie van mensen met een functiebeperking bij bestaande sportaanbieders.

De toegankelijkheid van voorzieningen vergroten en sportdeelname stimuleren onder mensen met een functiebeperking en/of chronisch ziekte.

- weerbaarheid / Rots en Water

Voorkomen dat basisschoolleerlingen door pestgedrag, groepsdruk, en gevoelens van onveiligheid niet goed kunnen functioneren op school en in de maatschappij. Doel is Versterken van de fysieke en mentale weerbaarheid van leerlingen in de bovenbouw van de basisschool zodat zij op meer evenwichtige manier en met meer zelfvertrouwen kunnen participeren in de maatschappij.

- beëindiging projectsubsidies

Vanaf 2010 vervallen de projectsubsidies van VWS. Hierdoor komt de voortgang én de ontwikkeling van nieuwe activiteiten in gevaar. De gemeentelijke bijdrage hieraan, welke is afgedekt uit sportnota budget is feitelijk structureel gemeentelijk budget. Het cluster sport van de afdeling accommodaties en subsidies start in de tweede helft van 2007 met de evaluatie van de sportnota, daaruit moet blijken van welke onderdelen van de stimuleringsprojecten de voortzetting gewenst is. Dit vormt onderdeel van de nieuwe sportnota in 2008.

1.4.2. Actoren

Gemeente/Vlissingen in beweging, sportaanbieders, jeugdverenigingen, basisscholen, voortgezet onderwijs, wijkverenigingen, Sportraad Vlissingen, St. Palladium, Sport Zeeland, NISB, SRV (stichting recreatiesport Vlissingen), Sportbuurtwerker, ROC MBO/SD afdeling CIOs, MBVO en GALM docenten, werkgroep gehandicaptenbeleid Walcheren, patiëntenverenigingen, NebasNSG.

1.4.3. Middelen

Vanuit Breedtesportimpuls (VWS) en de BOS-impuls (VWS) is er €83.000 beschikbaar.

1.5. Armoedebeleid

Met het armoedebeleid¹ wordt ingezet op het verbeteren van de financiële en maatschappelijke positie van de inwoners met een laag inkomen en het herstellen of bevorderen van de financiële zelfstandigheid van de inwoners van de gemeente Vlissingen. De centrale beleidsvisie is maatschappelijke participatie van alle inwoners, ongeacht herkomst en sociaal-economische positie. Daar waar nodig wordt ondersteuning geboden. Deze ondersteuning kan gericht zijn op reïntegratie (naar werk of sociale activering), het bieden van een inkomensvoorziening en ondersteuning gericht op het verbeteren van de financiële en/of maatschappelijke positie van inwoners van Vlissingen.

Het armoedebeleid is onderdeel van het beleidsterrein werk en inkomen wat uitgevoerd wordt door de Sociale Dienst Walcheren (SDW). Specifieke regelingen van het armoedebeleid zijn direct te verbinden aan de realisatie van de Wmo doelen.

1.5.1. Acties

- uitvoering regelingen

De maaltijdregeling maakt het mogelijk dat minima die nog in staat zijn om zelfstandig te wonen, maar voor de maaltijden gebruik willen maken van een voorziening, hiervan gebruik kunnen maken. De maaltijdprijs wordt vanuit de regeling gecompenseerd met een vergoeding die is afgestemd op de door het Nibub (landelijk instituut voor budgetvoorlichting) geadviseerde prijs per maaltijd.

¹ **Relevante beleidskaders:** Beleidsplan 2007-2010 SDW, Nota minimabeleid en bijzondere bijstand, Toeslagenverordening, Verordening cliëntenparticipatie en de Minimaregelingen.

De sociaal culturele bijdrageregeling heeft als doel deelname aan het maatschappelijk verkeer te bevorderen. Dit wordt gedaan door maatschappelijke, culturele en sportieve activiteiten op declaratiebasis te vergoeden. Vanwege het wegnemen van financiële drempels wordt niet alleen participatie van de doelgroep bevordert, maar ook de gezondheid bevordert.

De regeling chronisch zieken en gehandicapten is gericht op het voorkomen dat het inkomen van huishoudens daalt onder het bestaansminimum door (hoge) ziektegerelateerde uitgaven (die niet gecompenseerd worden). Financiële en sociale problemen van de doelgroep worden met deze regeling voorkomen.

- win, win projecten

Bij de uitvoering van de Wet werk en bijstand (WWB) en de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) zijn dwarsverbanden mogelijk. Zij leveren nieuwe kansen op. Een voorbeeld hiervan is het scholen van uitkeringsgerechtigden t.b.v. werkzaamheden in de thuiszorg waar een krapte bestaat op personeel gebied. Een experiment dat onderzocht wordt is het opzetten van zogenaamde activeringscentra voor diensten in wijk en buurt. Langdurig uitkeringsgerechtigden gaan zich hierbij verdienstelijk maken door het bieden van diensten aan huis of in de buurt rond schoon, heel, veilig en prettig en zorgzaam. Hierdoor ontstaan win, win situaties voor uitkeringsgerechtigden, buurten en wijken en (kwetsbare) inwoners van Vlissingen.

- aanvraagprocedures verbeteren

Het vereenvoudigen en klantvriendelijker maken van de aanvraagprocedures (bij de SDW) voor de diverse wettelijke en gemeentelijke regelingen.

1.5.2. Actoren

De gemeente afdeling SBP voert de regie. Sociale Dienst Walcheren (SDW), Palladium, LÉTÉ, de Kredietbank Walcheren (KBW), het armoedeplatform.

1.5.3. Middelen

Bijzondere bijstand	€495.640
Kwijtscheldingen	€356.830
Minimaregelingen	€222.740

1.6. Algemeen maatschappelijk werk

Het algemeen maatschappelijk werk is dé basisvoorziening voor alle inwoners van Vlissingen op het terrein van psycho- sociale en juridische hulpverlening en draagt direct bij aan de zelfredzaamheid van mensen.

Een belangrijk deel van de dienstverlening richt zich op de jeugd via de scholen. Juist daar kan er vroegtijdig, vaak kortdurend hulp worden geboden. Deze hulpverlening maakt onderdeel uit van het preventief jeugdbeleid (prestatieveld 2) en wordt in hoofdstuk 2 verder beschreven.

1.6.1. Acties

- BCF traject

Met ingang van 2008 is de gemeente 'zelfstandig opdrachtgever' voor het Amw. Hierbij wordt gewerkt met beleidsgestuurde contractfinanciering (BCF). Dit betreft de basisdienstverlening van het Amw en typisch Vlissingse projecten zoals het Jeugdinterventieteam. Samen met Middelburg en Veere wordt er opdracht gegeven voor gemeentegrens overstijgende projecten zoals 'let op de kleintjes' en het maatschappelijk werk op de middelbare scholen.

- vraag en beschikbaar budget

Er is een toenemende vraag naar de hulpverlening van het Algemeen maatschappelijk werk. Dit is ondermeer duidelijk zichtbaar op de basisscholen en scholen voor het voortgezet onderwijs. Deze toenemende vraag kan niet (meer) worden gehonoreerd met het beschikbare budget. Dit moet m.i.v. 2008, vertaald worden in meer middelen of in de BCF aangeven wat niet meer gedaan moet worden of het accepteren van wachtlijsten.

1.6.2. Actoren

Maatschappelijk Werk Walcheren/Zorgstroom, gemeente Middelburg en Veere, gemeente afdeling SBP en A&S.

1.6.3. Middelen

Maatschappelijk werk €650.000 en uit het budget jeugdbeleid €153.000 voor het schoolmaatschappelijk werk

1.7. Gezondheidsbeleid

Gezondheidsbeleid, waarvoor de gemeente verantwoordelijk is, draagt direct bij aan de zelfredzaamheid van mensen. In 2008 wordt er een nieuw (Walchers) gezondheidsbeleid geformuleerd. Daarbij zal dit (dan vastgestelde Wmo plan) als input worden gebruikt.

1.7.1. Acties

In 2008 produceren van een nieuwe nota gezondheidsbeleid

1.7.2. Actoren

GGD, gemeente Vlissingen afdeling SBP, Veere en Middelburg

1.7.3. Middelen

De middelen zitten in de GGD begroting en zijn als volgt verdeeld: €13.075 voor gemeentelijke gezondheidsprojecten, €718.988 Wet collectieve preventie gezondheid (WPCV) en €506.566 RSU (uitvoering van het uniform deel van het basistakenpakket Jeugd Gezondheidszorg 0-19 jaar).

1.8. Maatregelen om de vrijwillige inzet in Vlissingen te verhogen

Vrijwillige inzet draagt direct bij aan de participatie van mensen zelf én maakt het mogelijk dat anderen zelfredzaam worden of blijven en kunnen (gaan) participeren. De vrijwillige inzet van inwoners draagt bij aan de leefbaarheid in wijken.

1.8.1. Acties

- Gemeentelijke stimuleringsregeling

De gemeentelijke stimuleringsregeling dient te leiden tot een actievere inzet van vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties, tevens om te komen tot een verhoging van het aantal burgers dat zich in wil zetten als vrijwilliger. Een van de manieren om dit doel te bereiken is om vrijwilligers en organisaties waarin vrijwilligers actief zijn te stimuleren om met nieuwe initiatieven en ideeën te komen die een bijdrage leveren aan het versterken c.q. verhogen van de zelfredzaamheid en daarnaast een bijdrage leveren aan de samenleving. Dit kunnen activiteiten zijn voor een wijk, buurt of dorp, maar ook voor de totale gemeente. Het kunnen activiteiten zijn voor een bepaalde doelgroep, maar ook voor alle inwoners. Dus geen versterking of uitbreiding van bestaande –al of niet gesubsidieerde- activiteiten, maar nieuwe ideeën voor een activiteit, een andere aanpak, voor een bepaalde doelgroep, kleinschalig voor een wijk of dorp, of groter bereik.

De initiatieven en ideeën die door vrijwilligers of organisaties waarin vrijwilligers actief zijn worden ingediend, kunnen als deze voldoen aan een aantal criteria en voorwaarden, financieel worden ondersteund.

Uitwerking zie bijlage 7 Gemeentelijke stimuleringsregeling.

- Maatschappelijke stages

De gemeente zal in het kader van de Educatieve agenda, maatschappelijke stages agenderen. Maatschappelijke stages zijn een manier om jongeren in aanraking te brengen met vormen van vrijwilligerswerk en hen daarvoor te interesseren.

1.8.2. Actoren

Voor de stimuleringsregeling Vrijwilligersorganisaties en initiatieven en de gemeente afdeling SBP en A&S.

Actoren bij de maatschappelijke stages zijn de scholen voor voortgezet onderwijs, gemeente afdeling SBP.

1.8.3. Middelen

Voor de stimuleringsregeling €45.000 Wmo budget. (1 euro per inwoner)
N.v.t. voor agenderen maatschappelijke stages.

1.9. Sociale veiligheid

Sociale veiligheid betekent een veilige woon- en leefomgeving voor iedereen en draagt direct bij aan leefbaarheid in wijken. En een omgeving waar jeugd veilig en zonder overlast (te geven) opgroeit.

Door het verleggen van het accent van repressief naar pro-actief en preventief handelen waarbij participatie van burgers van groot belang is wordt getracht de leefbaarheid in de wijken sterk te verbeteren.

Een voorbeeld van dit nieuwe beleid zijn de Probleem interventieteams (PIT) en daaraan gekoppeld het Jeugd interventieteam (JIT). In deze aanpak worden complexere acute problemen, plaatsgebonden, groepsgebonden en persoonsgebonden, multidisciplinair opgepakt. Gemiddeld zijn er 4 PITten per jaar actief in de gemeente Vlissingen.

In 2006 is de veiligheidskern Vlissingen van start gegaan, bestaande uit bestuurders en/of directieleden van veiligheids- en maatschappelijke organisaties.

De veiligheidskern levert de strategische input met betrekking tot het integraal veiligheidsbeleid. Thema's als onderwijs, jeugd, middelengebruik onder jongeren, leefbaarheid in de wijken worden hierin naar voren gebracht. De veiligheidskern vindt 6 keer per jaar plaats.

1.9.1. Acties

- voortzetting veiligheidskern;
- voortzetting PIT en JIT;
- het project bijzondere aanpak middelengebruik onder jongeren is in mei 2007 van start gegaan en de maatregelen zullen vanaf het nieuwe schooljaar 2007/2008 worden geïmplementeerd.

1.9.2. Actoren

De veiligheidspartners van de gemeente Vlissingen (politie, OM, brandweer) en maatschappelijke instanties zoals: scholen, huurderverenigingen (l'escaut, WSW, VNV), Welzijnsorganisaties, burgerplatforms, jongeren en alle bij de problemen betrokkenen. De gemeentelijke afdelingen cluster veiligheid (veiligheidskern en PIT) en Strategie Beleid en Projecten (JIT, jeugdbeleid, zorg en welzijn)

1.9.3. Middelen

Ieder actor werkt binnen de eigen verantwoordelijkheid, middelen en budgetten. Daar waar nodig en wenselijk worden middelen en budgetten gekoppeld om snel actie te kunnen ondernemen. Er wordt gebruik gemaakt van het budget burgerparticipatie. In de opdracht aan het Amw zit €27.000 voor de bijdrage aan het JIT.

Hoofdstuk 2 Preventief jeugdbeleid

Hoofdstuk 2 Preventief Jeugdbeleid

2.1. Het voorkomen van problemen bij jeugdigen en ouders rond opvoeden en opgroeien en, als die problemen toch ontstaan die vroegtijdig signaleren, beoordelen en helpen oplossen.

2.1.1. Acties

- Continuering van de Task-force Jeugd op bestuurlijk en ambtelijk niveau; geleidelijke invoering van centra voor jeugd en gezin in alle Zeeuwse gemeenten
- Voorbereiding en realiseren van centra voor jeugd en gezin. Eén hiervan in de brede school Middengebied.
- Nieuwe jeugdnota in 2008 in samenhang met de educatieve agenda

2.1.2. Actoren

GGD, JGZ, Amw, Emergis, scholen, provincie, gemeente/SBP

2.1.3. Middelen

Voor jeugdbegeleiding is €209.000 beschikbaar, waarvan €153.000 voor schoolmaatschappelijk werk.

Hoofdstuk 2 Preventief jeugdbeleid

2.1. Inleiding

In prestatieveld 2 gaat het om op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met opvoedingsproblemen.

Het preventieve jeugdbeleid richt zich op het voorkomen van problemen bij jeugdigen en ouders rond opvoeden en opgroeien. Als die problemen toch ontstaan zullen die vroegtijdig moeten worden gesignaleerd, beoordeeld en worden opgelost.

De gemeente heeft op het gebied van preventief jeugdbeleid 5 basisfuncties:

- informatie en advies;
- signalering;
- beoordeling en toeleiding naar hulp;
- licht pedagogische hulp;
- coördinatie van zorg op lokaal niveau.

Het maatschappelijk beoogd effect dat de gemeente wil realiseren is :

(5) Alle ouders weten waar zij terecht kunnen voor (integrale) opvoedondersteuning.

(6) Alle kinderen en jongeren weten waar ze terecht kunnen voor (integrale) opgroeiondersteuning.

In het regeerakkoord van 4 juni 2007 is vastgelegd dat de Centra voor jeugd en gezin het concept is waar de bestaande functies en daaruit voortvloeiende taken op het gebied van opvoeden en opgroeien worden gebundeld.

Sinds juni 2006 fungeert in Zeeland de Task Force Jeugd, die tot taak heeft de knelpunten in het preventief jeugdbeleid op te lossen en de regiefunctie van gemeenten te versterken. Vanuit de Taskforce jeugd is Zeeuws breed de basisinfrastructuur voor de jeugd als volgt vastgesteld:

1. Front-office van Centra voor Jeugd en Gezin binnen de gemeenten. Doelgroep is jeugdigen van 9-23 jaar. Vraagbaak voor jeugdigen, ouders/verzorgers, professionals en vrijwilligers. Functies zijn gericht op: informatie, advies, signalering, indicering en licht pedagogische hulp.
2. Back-office van Centra voor Jeugd en Gezin, waarin sprake is van cliëntgerichte netwerkvorming tussen de betrokken instellingen gericht op signalering, indicering, licht pedagogische hulp, verwijzing, coördinatie van zorg. Dit omvat netwerken gebaseerd op de 5 basisfuncties richting lokale voorzieningen (peuterspeelzalen, kinderopvang, welzijnsorganisaties), AMW, leerplicht/RMC, onderwijs en Bureau Jeugdzorg.
3. Zorgadviesteams (waarbinnen het maatschappelijk werk participeert) in zowel basis als voortgezet onderwijs, met een duidelijke verbinding naar de Centra voor Jeugd en Gezin.
4. Gezamenlijk afgestemd preventie-aanbod aan scholen, e.d., vanuit vraaggerichtheid.

Voor die basisinfrastructuur zijn de volgende uitgangspunten geformuleerd:

- gemeenten investeren primair in deze basisinfrastructuur en niet langer in losse projecten;
- bestaand en nieuw aanbod moet zoveel mogelijk een plaats krijgen in de basisinfrastructuur;

- de basisinfrastructuur moet voor jeugdigen, hun ouders en andere vragers (zoals scholen) herkenbaar en toegankelijk zijn. Daarom moet ze aansluiten op de plaatsen waar de vraag naar boven komt: de school en de wijk/de gemeente;
- vraaggerichtheid van de afnemers is het ordenend principe;
- invoering 1-loket-principe: d.w.z.: koppeling van het aanbod van de aanbieders op dit gebied tot één gebundeld integraal aanbod, dat voor afnemers op één plek toegankelijk is;
- prioriteit voor het aanbieden van methoden die bewezen effectief zijn ('evidence-based');
- inbouw van prestatie-afspraken en -indicatoren + effectmeting.

In de praktijk zal het er op neer komen dat in de Centra voor Jeugd en Gezin de functies m.b.t. jeugd van meerdere bestaande organisaties (GGD, jeugdgezondheidszorg 0-4 jaar, algemeen maatschappelijk werk) gebundeld en in samenhang met elkaar aan de jeugdige en zijn ouders worden aangeboden. Hierdoor ontstaat voor de jeugdigen en hun ouders één loket.

In feite betreft het een bundeling van alle gemeentelijke functies m.b.t. jeugd die te maken hebben met het voorkomen van, het signaleren van en het ondersteunen/hulp bieden m.b.t. opgroei- en opvoedproblemen.

Van belang is ook om de lijn vanuit de Centra naar o.a. onderwijs en naar Bureau jeugdzorg goed te regelen.

2.1.1. Acties

- continuering van de Task force Jeugd op bestuurlijk en ambtelijk niveau; geleidelijke invoering van centra voor jeugd en gezin in alle Zeeuwse gemeenten;
- realiseren van centra voor jeugd en gezin. Eén hiervan in de brede school Middengebied;
- nieuwe jeugdnota in 2008 in samenhang met de educatieve agenda;
- continuering en zo mogelijk uitbreiding van het schoolmaatschappelijk werk en het JIT.

2.1.2. Actoren

GGD, JGZ, Amw, Emergis, onderwijs, welzijnswerk, de provincie, politie, justitie, gemeente afdeling SBP

2.1.3. Middelen

Voor jeugdbegeleiding is er €209.000 gemeentelijk budget beschikbaar (waarvan €153.616 ten behoeve van schoolmaatschappelijk werk).

Hoofdstuk 3 Informatie, advies en cliëntondersteuning

Hoofdstuk 3 Informatie, advies en cliëntondersteuning

3.1. Informatie en advies

Informatie , advies en cliëntondersteuning over de negen prestatievelden van de Wmo.

3.1.1. Acties

- Actualiseren en toegankelijker maken van de informatie
- Beschikbaar stellen van digitale aanvraagformulieren voor Wmo voorzieningen
- Nieuwe communicatie-uitingen ontwikkelen over de thema's van de Wmo
- Het uitleggen aan en versterken van relaties met cliëntenorganisaties om de informatie aan burgers te verbeteren.

3.1.2. Actoren

Afdeling Publiekszaken

3.1.3.Middelen

Uitvoeringsbudget Wmo €152.000

3.1. Informatie en advies

Cliëntondersteuning is het ondersteunen van een cliënt bij het maken van een keuze of het oplossen van een probleem.

3.1.1. Acties

- Realiseren van een sluitende keten van cliëntondersteuning
- Afsluiten van een Service Niveau Overeenkomst met de ketenpartners
- Een keten realiseren die aan de kwaliteitseisen voldoet
- Deskundigheidsbevordering van medewerkers van publiekszaken.
- Proef met MEE Zeeland (spreekuur in ht stadhuis)

3.1.2. Actoren

Ouderenbonden/SAR, MEE, Amw, Ouderen adviseurs/Welzijn, Sociale Dienst Walcheren, Kredietbank, Woningcorporaties, Huisartsen, Steunpunt Mantelzorg, Raad van Kerken, gemeente/ Publiekszaken

3.1.3.Middelen

Uitvoeringsbudget Wmo €152.000

Hoofdstuk 3 Informatie, advies en cliëntondersteuning

3.1. Inleiding

Prestatieveld 3 omvat informatie, advies en cliëntondersteuning in het kader van de prestatievelden van de Wmo. Gemeente Vlissingen is verantwoordelijk voor een loket dat voor alle inwoners goed toegankelijk is, zowel fysiek, telefonisch als digitaal.

Maatschappelijk beoogd effect (7): **Alle burgers hebben toegang tot informatie en advies over de 9 prestatievelden van de Wmo.**

Informatie en advies via het gemeentelijk loket staat of valt mede door een goede communicatie en een goede samenwerking met verschillende partijen in Vlissingen. Ook zij moeten het gemeentelijk loket goed informeren over relevante Wmo zaken.

Cliëntondersteuning

Cliëntondersteuning is het ondersteunen van een cliënt bij het maken van een keuze of het oplossen van een probleem. Cliëntondersteuning heeft tot doel de regie van de cliënt (en zijn omgeving) te versterken om de zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie te bevorderen.

In de Wmo gaat het hier over ouderen, mensen met beperkingen, gezinnen, mensen met meerdere problemen, mensen met lage inkomens en mantelzorgers.

Cliëntondersteuning voor mantelzorgers wordt beschreven in hoofdstuk 4 en ondersteuning aan gezinnen op het gebied van opvoeden en opgroeien wordt beschreven in hoofdstuk 2.

Maatschappelijk beoogd effect (8): **Alle burgers, behorend tot de aandachtsgroepen van de Wmo, kunnen ondersteuning krijgen op het gebied van wonen, zorg en welzijn.**

De gemeente voert de ketenregie over diverse autonome organisaties (= keten) die vóór het gemeentelijk Wmo loket gepositioneerd zijn.

De gemeente wil in de komende 4 jaar een sluitende keten voor cliëntondersteuning realiseren. Voor mensen uit specifieke doelgroepen is duidelijk waar zij terecht kunnen voor ondersteuning. De gemeente kiest ervoor om samen te werken met organisaties die nu al cliëntondersteuning bieden. Dit betreft zowel professionele als vrijwillige organisaties. Om een keten te realiseren zal ook de samenwerking en afstemming tussen organisaties optimaal moeten zijn. Zodat wordt voorkomen dat de burger van het kastje naar muur wordt gestuurd of werk dubbel wordt gedaan.

Gemeente Vlissingen wil met de organisaties die samen de keten cliëntondersteuning vormen een Service Niveau Overeenkomst (SNO) sluiten waarin een aantal afspraken gemaakt worden. Daar zullen zeker ook afspraken gemaakt worden over kwaliteitseisen zoals;

- laagdrempeligheid/ toegankelijkheid;
- vraaggerichtheid;
- onafhankelijkheid;
- continuïteit;
- deskundigheid;
- integraal benaderen van de situatie;

- lokaal ingebed (de sociale kaart van Vlissingen kennen en gebruiken), werken in een keten.

3.1.1. Acties

Informatie en advies

- Actualiseren van de informatie in het callcenter, het actualiseren van intranet en internet. De website meer toegankelijk maken voor de burgers.
- Beschikbaar stellen van digitale aanvraagformulieren voor Wmo voorzieningen, dit als voorportaal voor Digi-d.
- Nieuwe communicatie-uitingen ontwikkelen over de thema's van de Wmo. O.a. een periodieke, vaste rubriek binnen de "Blauw geruite kiel" waar informatie en advies van de 9 prestatievelden iedere keer in terugkomt. Het inrichten van een informatieloket aanvullend op de bestaande loketten van publiekszaken.
- Het leggen en versterken van relaties met cliëntorganisaties om de informatie aan burgers te verbeteren.

Cliëntondersteuning

- realiseren van een sluitende keten voor cliëntondersteuning;
- afsluiten van een Service Niveau Overeenkomst met de ketenpartners;
- een keten realiseren die aan de kwaliteitseisen voldoet;
- burgers zijn bekend met de ondersteuningsstructuur en maken er gebruik van;
- deskundigheidsbevordering van medewerkers van publiekszaken die belast zijn met de uitvoering van de Wmo. O.a. kennis van de sociale kaart en "vraagverheldering".
- in het kader van de cliëntondersteuning zal er in 2007 een tijdelijke proef lopen met MEE zeeland, die spreekuur zal gaan houden in het stadhuis. Bij succes kan er structureel, wellicht ook aan andere organisaties ruimte geboden worden voor cliëntondersteuning.

3.1.2. Actoren

In 2007/2008 zal er in ieder geval contact gelegd worden met de onderstaande organisaties om informatie en/of kennis uit te wisselen en zo mogelijk te komen tot een SNO. Dit gebeurt vanuit de gemeente afdeling Publiekszaken en/of SBP.

- Ouderenbonden/ Senioren Advies Raad
- MEE
- AMW (inclusief sociaal raadslieden)
- Ouderenadviseurs (project van Palladium)
- Sociale Dienst Walcheren/ kredietbank
- Woningcorporaties
- Huisartsen
- Steunpunt mantelzorg
- Raad van kerken
- armoedeplatform

3.1.3. Middelen

Uitvoeringsbudget Wmo €152.000.

Hoofdstuk 4 mantelzorg en vrijwilligersondersteuning

Hoofdstuk 4 Mantelzorg en vrijwilligersondersteuning

4.1. Het geven van mantelzorg kan tot gevolg hebben dat mensen in isolement raken. Daarom is ondersteuning van mantelzorgers belangrijk. De gemeente waardeert de rol van vrijwilligersorganisaties door basisondersteuning te bieden in de vorm van informatie en advies en deskundigheidsbevordering via het steunpunt vrijwilligerswerk.

4.1.1. Acties

- Verbeteren van de samenwerking en afstemming tussen steunpunt mantelzorg en steunpunt vrijwilligers.
- Realiseren netwerk/ keten mantelzorgondersteuning
- Signaleringsfunctie versterken
- Werving nieuwe vrijwilligers
- Matching vrijwilligers en vacatures
- Informatie over vrijwillige inzet verschaffen aan inwoners en organisaties

4.1.2. Actoren

Steunpunt vrijwilligerswerk, steunpunt Mantelzorg, Amw, Palladium, Scoop, provincie Zeeland, Indigo, gemeente PUZA/SBP

4.1.3. Middelen

€4.000 bestaande middelen en
€75.000 Wmo budget t.b.v.
instandhouding steunpunt mantelzorg
en €60.000 gemeentelijk budget t.b.v.
steunpunt vrijwilligerswerk

Hoofdstuk 4 mantelzorg en vrijwilligersondersteuning

4.1. Inleiding

Met de komst van de Wmo wordt het een expliciete taak van de gemeente om maatregelen te treffen om het werk van vrijwilligers en mantelzorgers makkelijker te maken. Het gaat hierbij voor de gemeenten enerzijds om het bevorderen van vrijwillige inzet van burgers en anderzijds om het ondersteunen van vrijwilligers(organisaties) en mantelzorgers.

Vrijwilligerswerkondersteuning is bekend terrein waar de gemeente al jaren beleid op voert. Mantelzorgondersteuning is voor de gemeente betrekkelijk nieuw. In de komende periode willen wij hier dan ook expliciet aandacht aan geven.

Eerst wordt beschreven welke doelen en acties de gemeente voor de komende jaren heeft geformuleerd met betrekking tot mantelzorgondersteuning, vervolgens wordt aangegeven hoe de doelen en de acties voor de komende jaren eruit zien voor vrijwilligerswerkondersteuning. De belangrijkste organisaties die een rol spelen in het vierde prestatieveld van de Wmo zijn de afgelopen periode geconsulteerd en hebben de mogelijkheid gekregen mee te denken over de wijze waarop vrijwilligers(organisaties) en mantelzorgers ondersteund moeten gaan worden, rekening houdend met de huidige stand van zaken op het terrein van mantelzorg en vrijwilligers (organisaties).

Mantelzorgondersteuning

Mantelzorg geven is geen weloverwogen of vrijblijvende keuze, maar iets waar men, bijna vanzelfsprekend, inrolt. Mantelzorgers zijn de steunpilaren van de zorgsector. Zonder mantelzorg zouden veel meer hulpbehoevenden een beroep moeten doen op de professionele zorg. Door de toenemende vergrijzing zal het beroep op de mantelzorg toenemen. Mantelzorg overstijgt de zogenoemde gebruikelijke zorg, die wel van gezinsleden mag worden verlangd en waarvoor geen professionele zorg wordt geïndiceerd. Het geven van mantelzorg kan tot gevolg hebben dat mensen in isolement raken. Daarom is ondersteuning van mantelzorgers belangrijk.

De gemeente wil een laagdrempelig, toegankelijk ondersteuningsaanbod voor mantelzorgers. Afstemming en samenwerking tussen het gemeentelijke loket en de organisaties die de ondersteuning bieden is daarbij van groot belang.

Maatschappelijk beoogd effect (9): **dat Mantelzorgers hun rol kunnen volhouden.**

Om dit te bereiken wordt een aantal prioriteiten gesteld:

1. Allereerst is het belangrijk dat meer mensen zichzelf herkennen als mantelzorger en indien nodig de ondersteuning weten te vinden.
2. Ten tweede heeft het werven van nieuwe vrijwilligers ten behoeve van mantelzorgondersteuning (door inzet van zorgvrijwilligers) prioriteit. De werving uit diverse groepen die nu nog niet ruim vertegenwoordigd zijn in het vrijwilligersbestand verdient bijzondere aandacht (jongeren, allochtonen en mannen).
3. Ten derde het bieden van ondersteuning aan mantelzorgers door middel van respijtzorg en emotionele ondersteuning zodat mantelzorgers hun taak kunnen volhouden.

De gemeente kiest er voor om samen met Veere en Middelburg het steunpunt mantelzorg te continueren waardoor opgebouwde expertise behouden blijft.

De gemeente heeft in de komende vier jaar als belangrijkste punt de verbetering van samenwerking en afstemming tussen steunpunt mantelzorg en steunpunt vrijwilligers op de agenda staan. In die vier jaar moet er een netwerk/ keten ontstaan rondom mantelzorgondersteuning. In dit netwerk moeten alle relevante Vlissingse organisaties een plek krijgen. Dit is een gezamenlijke opdracht voor het steunpunt vrijwilligerswerk en Stichting Platform Vrijwillige thuiszorg/ steunpunt mantelzorg.

Verder zullen betrokken organisaties (zie actoren) zich meer moeten gaan richten op de signalerings- functie en deze signalen doorgeven aan de gemeente ten behoeve van de gemeentelijke beleidsontwikkeling en aan het netwerk, ten behoeve van de ondersteuning van mantelzorgers. Met de door de gemeente Vlissingen gesubsidieerde organisaties zal de gemeente tenminste 2 keer per jaar overleggen.

Wijze van sturing

De gemeente kiest voor smal en doelgericht beleid op dit prestatieveld en zet de koers uit. Deze koers geeft de richting voor de uitvoerende organisaties. Zij worden 'afgerekend' op hun bijdrage aan de beoogde effecten en de prestatie van de eigen organisatie. Subsidiering zal vooral plaatsvinden op basis van prestatieafspraken. Om het 'ondernemerschap' van organisaties te stimuleren, laat de gemeente een vrije ruimte voor (project)voorstellen van de (steunpunt)organisaties. Op deze wijze wil de gemeente afspraken maken met het steunpunt vrijwilligerswerk en steunpunt mantelzorg, het welzijnswerk en AMW. Daarnaast zijn er vele actoren die een rol spelen bij mantelzorgondersteuning zoals de Raad van Kerken, MEE en ouderenadviseurs. De afstemming en samenwerking met hen kan onderdeel vormen van een Service Niveau Overeenkomst.

Vrijwilligers(organisatie)ondersteuning

Vrijwilligersorganisaties zijn het cement van de samenleving wordt wel eens gezegd. Voor de gemeente Vlissingen is het belangrijk dat zij dit kunnen blijven, en in de toekomst hun rol in de samenleving kunnen versterken. De gemeente Vlissingen hecht daarom ook veel belang aan de ondersteuning van hun rol.

De gemeente wil een laagdrempelig, toegankelijk ondersteuningsaanbod voor vrijwilligers(organisaties). Afstemming en samenwerking tussen het gemeentelijke loket en de organisaties die de ondersteuning bieden is belangrijk. De gemeente wil verder basisondersteuning bieden in de vorm van informatie en advies en deskundigheidsbevordering via het steunpunt vrijwilligerswerk. Daarnaast kunnen vrijwilligersorganisaties een bijdrage leveren aan de Wmo doelen en daar voor subsidie aanvragen via de stimuleringsregeling Wmo.

Maatschappelijk beoogd effect vrijwilligers(organisatie)ondersteuning:

- **Versterken van de sociale infrastructuur van Vlissingen.** (11)
- **Verhogen vrijwillige inzet in Vlissingen** (4)

De gemeente geeft de opdracht aan het steunpunt vrijwilligerswerk om de bovengenoemde maatschappelijk beoogde effecten (mede) te realiseren. Werven van nieuwe vrijwilligers en de matching met vrijwilligerswerkvacatures, exclusief zorgvrijwilligers (vacatures), gebeurt door het steunpunt vrijwilligerswerk. De matching van zorgvrijwilligers gebeurt door steunpunt mantelzorg, omdat daar de expertise aanwezig is die voor deze specifieke vrijwilligers benodigd is.

Het steunpunt vrijwilligerswerk vormt tevens een laagdrempelige en herkenbare plek waar inwoners en organisaties terecht kunnen voor informatie over vrijwillige inzet.

4.1.1. Acties

- verbetering van samenwerking en afstemming tussen steunpunt mantelzorg en steunpunt vrijwilligers;
- in vier jaar moet er een netwerk/ keten ontstaan rondom mantelzorgondersteuning. In dit netwerk moeten alle relevante Vlissingse organisaties een plek krijgen. Dit is een gezamenlijke opdracht voor het steunpunt vrijwilligerswerk en Stichting Platform Vrijwillige thuiszorg/ steunpunt mantelzorg;
- de signaleringsfunctie moet verder worden ontwikkeld en worden geïntegreerd in het beleidsproces van de gemeente;
- organiseren netwerkbijeenkomst mantelzorgondersteuning;
- duidelijkheid over het wel of niet door de gemeente regelen van collectieve verzekering vrijwilligers.

4.1.2. Actoren

De hierna genoemde actoren hebben in ieder geval een rol in de uitvoering van het gemeentelijke beleid omdat zij subsidies ontvangen om het beleid uit te voeren. Daarnaast zijn er nog diverse andere organisaties die ook een rol spelen of kunnen spelen in mantelzorgondersteuning en vrijwilligersbeleid. Ook met deze organisaties gaat de gemeente in gesprek. In de bijlage vindt u een overzicht van het ondersteuningsaanbod en de (potentieel) uitvoerende organisaties.

- Palladium
- Stichting Platform vrijwillige thuiszorg/steunpunt mantelzorg
- Steunpunt vrijwilligerswerk
- Algemeen maatschappelijk werk
- Provinciaal steunpunt SCOOP
- Provincie Zeeland
- Gemeentelijk loket
- Raad van Kerken
- Indigo

4.1.3. Middelen

Wmo budget €75.000 en €4.000 gemeentelijk budget t.b.v. mantelzorgondersteuning en € 60.000 gemeentelijk budget voor het steunpunt vrijwilligerswerk.

Hoofdstuk 5 bevorderen van maatschappelijke deelname

Hoofdstuk 5 bevorderen van maatschappelijke deelname

5.1. Dit prestatieveld betreft algemene maatregelen die ten goede komen aan een ieder die daaraan behoefte heeft en bruikbaar en bereikbaar zijn voor alle burgers, dus ook voor degene met een beperking. Door het collectieve karakter van de voorzieningen die getroffen kunnen worden, valt het vrijwel samen met prestatieveld 1.

5.1.1. Acties

Zie hoofdstuk 1

5.1.2. Actoren

Zie hoofdstuk 1

5.1.3. Middelen

Zie hoofdstuk 1

Hoofdstuk 5 bevorderen van maatschappelijke deelname

5.1. Inleiding

In prestatieveld 5 gaat het om het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer, het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch ziekte en van mensen met een psychosociaal probleem.

In dit prestatieveld wordt bedoeld op algemene maatregelen die, zonder dat men zich tot de gemeente hoeft te wenden, ten goede kunnen komen aan een ieder die daaraan behoefte heeft. In die zin gaat het hier om "inclusief beleid", waar bij het treffen van collectieve voorzieningen rekening wordt gehouden met de bereikbaarheid en bruikbaarheid daarvan voor alle burgers, dus ook die met een beperking.

Het gaat hier om een breed scala van mogelijke maatregelen. Wat betreft de deelname aan het maatschappelijk verkeer kan gedacht worden aan de bereikbaarheid en toegankelijkheid van openbare ruimten, zoals gemeentehuis, dorpshuizen, bibliotheek enz.. De deelname van mensen met een beperking aan het maatschappelijk verkeer zal bevorderd worden als zij zich met hun rolstoel, of met welk hulpmiddel dan ook, gemakkelijk kunnen bewegen in hun woonomgeving en de toegang tot alle openbare faciliteiten. Maar ook het organiseren van activiteiten met een sociaalrecreatief of sportief karakter voor specifieke doelgroepen is een voorbeeld. Ook kan het gaan om veranderingen tot stand te brengen op terreinen, waar de gemeente geen directe bevoegdheid heeft, zoals de toegankelijkheid van het openbaar vervoer, of het aanpasbaar bouwen.

Bij participatie in de samenleving gaat het om de mogelijkheden tot deelname aan alle aspecten van de samenleving, waarbij de participatie geldt voor alle mensen, inclusief de mensen met een beperking van welke aard dan ook. Een goed ontwikkeld inclusief beleid kan de druk op de vraag naar individuele voorzieningen verminderen. De compensatieplicht die de gemeente heeft in het kader van de Wmo komt in het volgende hoofdstuk over prestatieveld 6 aan de orde.

Relatie met prestatieveld 1

Door het collectieve karakter van de voorzieningen, zoals bedoeld in prestatieveld 5 valt het vrijwel samen met prestatieveld 1. Daarom wordt er verwezen naar de acties vanuit de verschillende beleidsterreinen (genoemd in hoofdstuk 1) die mede zijn gericht op de zelfredzaamheid en participatie van mensen met beperkingen.

De Wmo heeft als het ware de lijn uit de Walcherse nota "Gehandicapten inclusief beleid" 2001-2004 ingehaald in de tijd.

Hoofdstuk 6 Verstrekking individuele voorzieningen

Hoofdstuk 6 Verstrekking individuele voorzieningen

6.1. De gemeente 'compenseert' de door de aanvrager ondervonden beperkingen door het opheffen van de belemmerende factoren of –indien dit niet mogelijk is- door het verlenen van een of meer voorzieningen. Dit komt ten goede aan de zelfredzaamheid van mensen zodat zij kunnen blijven participeren.

6.1.1. Acties

- Verlenen hulp bij het huishouden
- verlenen van woonvoorzieningen
- verlenen van vervoersvoorzieningen
- rolstoelen
- uniform Walchers beleid en uitvoering

6.1.2. Actoren

Publiekszaken/ 'Wmo loket'
 Gemeente Veere en Middelburg
 CIZ, Wmokantoor, zorgaanbieders en leveranciers

6.1.3. Middelen

Vervoersvoorzieningen	€2.250.270
Woonvoorzieningen	€ 596.660
Huishoudelijke hulp	€4.256.000

Hoofdstuk 6 Verstrekking individuele voorzieningen

6.1. Inleiding

Het verlenen van individuele voorzieningen draagt rechtstreeks bij aan de zelfredzaamheid van burgers en de mogelijkheid om te participeren in de samenleving (*MBE 1,2*).

De te verlenen voorzieningen betreffen:

- het kunnen voeren van een huishouden;
- het normale gebruik van een woning;
- het zich in en om de woning kunnen verplaatsen;
- het zich zodanig kunnen verplaatsen dat aansluiting kan worden gevonden bij regionale, bovenregionale en landelijke vervoerssystemen.

De gemeente “compenseert” de door de aanvrager ondervonden beperkingen door het opheffen van de belemmerende factoren of – indien dit niet mogelijk is – door het verlenen van een of meer voorzieningen. De verantwoordelijkheid van de gemeente om deze beperkingen of problemen te compenseren, begint wanneer blijkt dat de aanvrager niet in staat is om zelf de ondervonden beperkingen te compenseren, voorliggende voorzieningen ontbreken, of wanneer de beperkingen of problemen niet met de voorliggende voorzieningen kunnen worden gecompenseerd. Met ‘voorliggende voorzieningen’ kunnen zowel wettelijk voorliggende voorzieningen als feitelijk voorliggende voorzieningen worden bedoeld. De kosten van aanschaf van ‘algemeen gebruikelijke voorzieningen’ vallen buiten de compensatieplicht omdat dit voorzieningen zijn die ook door mensen zonder beperkingen worden gekocht.

Na deze “compensatie” is de betreffende persoon weer zelfredzaam te achten en (daarmee) in staat tot deelname aan het maatschappelijk verkeer. (bijlage 9)

Op basis van een indicatie worden de voorzieningen verleend.

Voor hulp bij het huishouden loopt de aanvraag (vanaf 1 januari 2007) van een indicatie via het gemeentelijk loket. Voor de overige aanvragen wordt medisch, ergonomisch en/of bouwkundig advies aan het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ) gevraagd. Het gemeentelijk loket handelt ook kleine roerende woonvoorzieningen af.

Keuzemogelijkheden

In artikel 6 van de Wmo is de keuzevrijheid tussen een voorziening in natura en een persoonsgebonden budget verankerd. Wie in aanmerking komt voor een rolstoel, een vervoermiddel of hulp bij het huishouden, kan kiezen tussen een voorziening in natura of een persoonsgebonden budget.

Op dit principe mag een uitzondering worden gemaakt ‘indien er overwegende bezwaren’ zijn tegen het bieden van deze keuzevrijheid. Dit geldt voor het aanbieden van collectief vervoer. Zie bijlage 10.

6.1.1. Acties

De gemeente verleent de volgende voorzieningen:

Hulp bij het huishouden

Op basis van een indicatie krijgt iemand een bepaald aantal uren hulp bij het huishouden toegewezen. Deze hulp is te onderscheiden in “hulp bij huishoudelijke werkzaamheden” (HH1) en “hulp bij huishoudelijke werkzaamheden” aangevuld met “hulp bij de organisatie van het huishouden”(HH2). Zie bijlage 11.

De klant bepaalt zelf of deze hulp in natura wordt geleverd of via een persoonsgebonden budget. Voor hulp in natura kan de klant kiezen uit 12 zorgaanbieders. Zie bijlage 14.

Er is tot en met 2008 aanbesteed. Voor 2009 en verder moet er opnieuw worden aanbesteed. Dit zal naar alle waarschijnlijkheid weer Zeeuws gedaan worden.

Woonvoorzieningen

Op het gebied van woonvoorzieningen heeft de gemeente de taak om ergonomische belemmeringen bij het normale gebruik van de woning op te heffen of weg te nemen. Onder ‘het normale gebruik van de woning’ wordt het (kunnen) uitoefenen van alle primaire leef functies verstaan: het gebruik (kunnen) maken van de woonkamer, slaapkamer, keuken, natte cel en toilet. Wanneer dit gebruik niet (meer) of slechts met veel moeite mogelijk is, ondervindt de bewoner ‘ergonomische belemmeringen’.

Het opheffen van deze ergonomische belemmeringen kan dikwijls op meer dan één manier worden bereikt. De meest doeltreffende (en vaak ook goedkoopste) oplossing is verhuizen naar een ‘adequate woning’. Een ‘adequate woning’ is (bijna) altijd een gelijkvloerse woning, voorzien van brede deuren zonder drempels, een douche zonder opstaande rand en alle bedieningselementen zodanig laag aangebracht dat deze ook vanuit een rolstoel kunnen worden bediend.

Het belangrijkste middel om dergelijke verhuizingen (tijdig) mogelijk te maken, is het doen verstrekken van ‘medische urgentieverklaringen’ door de woningcorporaties ingestelde urgentiecommissie. De gemeente heeft daartoe afspraken met het CIZ en de woningcorporaties gemaakt. In sommige gevallen kan daarnaast een tegemoetkoming in de kosten van verhuizen en herinrichten worden verstrekt. Aan het verhuizen naar een adequate woning is in de verordening ‘het primaat’ (= voorrang) toegekend. Wanneer dit verhuizen niet mogelijk is, kunnen de kosten van de noodzakelijke aanpassingen worden vergoed. Enige voorbeelden daarvan zijn: het installeren van een traplift, het aanpassen van de badgelegenheid of douche, het aanpassen van de keukens, etc. Verder zijn er de roerende woonvoorzieningen: bad-, douche- en toilethulpmiddelen en tilliften.

Vervoersvoorzieningen

De meest bekende vervoersvoorziening is het collectief vervoer met personenauto's en (rolstoel)busjes. Dit is bedoeld voor mensen die geen gebruik (meer) kunnen maken van het openbaar busvervoer en algemeen gebruikelijke vervoermiddelen. In de verordening is aan het collectief vervoer ‘het primaat’ toegekend. Dat houdt in dat enkel aan degenen die om medische redenen geen gebruik kunnen maken van het collectief vervoer, een alternatieve oplossing wordt aangeboden (bijv. een financiële tegemoetkoming in de kosten van het aanpassen van de eigen auto).

Naast het collectief vervoer en deze financiële tegemoetkomingen zijn er de niet algemeen gebruikelijke vervoermiddelen. Dit zijn vervoermiddelen die speciaal voor mensen met beperkingen zijn gebouwd, zoals scootermobielen en driewielers. Vervoermiddelen kunnen ook in de vorm van een persoonsgebonden budget worden toegekend.

Rolstoelen

Voor het zich verplaatsen in en om de woning kunnen rolstoelen worden verstrekt, in natura dan wel als persoonsgebonden budget. Naast de handbewogen rolstoelen zijn er elektrische rolstoelen voor wie zich niet (meer) met een handbewogen rolstoel kan verplaatsen. Tenslotte kunnen financiële tegemoetkomingen worden verstrekt in de kosten van aanschaf en onderhoud van een sportrolstoel.

Uniform, Walchers, beleid en uitvoering

De gemeenten Vlissingen, Veere en Middelburg wensen op het gebied van het verstrekken van individuele voorzieningen een uniform beleid te (blijven) voeren. Naast een uniform beleid in strikte zin houdt dit tevens in dat de verordeningen en de overige, aanvullende regelgeving een identieke inhoud zullen bezitten.

De gezamenlijk te houden aanbestedingen staan borg voor het verstrekken van dezelfde voorzieningen tegen uniforme condities voor de gebruikers/afnemers.

De cliëntenconsultatiegroep Wmo zal de gemeente hieromtrent adviseren.

Om (blijvend) tot een uniform beleid op Walcherse schaal te komen, is het wenselijk dat de Wmo-adviesorganen van de 3 gemeenten onderling afstemmen voordat zij advies uitbrengen aan hun eigen gemeente. In deze afstemmingsprocessen zou ook de Werkgroep Gehandicapten Walcheren een (intermediaire) rol kunnen vervullen.

Aanbesteding

2008 Aanbesteding hulp bij het huishouden voor 2009 e.v.

2009 Aanbesteding collectief vervoer

6.1.2. Actoren

Publiekszaken/ 'Wmo loket', Gemeente Veere en Middelburg, CIZ, zorgaanbieders en leveranciers.

6.1.3. Middelen

Bestaande beschikbare middelen:

Vervoersvoorzieningen €2.250.270

Woonvoorzieningen € 596.660

Rolstoelen € 562.570

Toevoeging Wmo algemene uitkering: Huishoudelijke hulp €4.256.000

Hoofdstuk 7 Huiselijk geweld

Hoofdstuk 7 Huiselijk geweld

7.1. Vanaf 1 januari 2008 wordt het Advies en Steunpunt Huiselijk Geweld Zeeland (ASHGZ) geïmplementeerd.

7.1.1. Acties

Als centrumgemeente willen we in 2008-2009 een ASHGZ realiseren, waarbij heldere afspraken gemaakt zijn over de toegang, een telefonische advieslijn, het proces van aanmelding en hulpverlening, communicatie, monitoren en genereren van beleidsinformatie, deskundigheidsbevordering en het realiseren van een sluitende keten.

7.1.2. Actoren

CZW, Kenniskring Huiselijk geweld, Platform Huiselijk Geweld, Telefonische Hulpdienst, ASHGZ, Amw, Blijf van mijn lijf, Emergis, Scoop, alle 13 Zeeuwse gemeenten

7.1.3. Middelen

Toegevoegde bedragen van stimuleringsregeling aan de vrouwenopvang betreft een bedrag van €65.700 per jaar.
Resterend, benodigd bedrag van €104.300 per jaar: de provincie betaalt €65.000 en de 13 gemeenten € 39.300.
Voor Vlissingen betekent dit een bedrag van €4.651 per jaar. Hier is geen geormerkt Wmo budget voor.

Hoofdstuk 7 Huiselijk geweld

7.1. Inleiding

Vanaf 1 januari 2008 wordt het Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld Zeeland geïmplementeerd.

In de uitwerking van het Zeeuws Kompas (zie inleiding hoofdstuk 8, pagina) wordt huiselijk geweld meegenomen. Huiselijk geweld kent bijvoorbeeld dwarsverbanden met maatschappelijke opvang en de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGz). Doel van de OGGz is het vroegtijdig signaleren en beïnvloeden van risicofactoren én beschermende factoren met het oog op het voorkomen en verminderen van uitsluiting en het realiseren van een aanvaardbare kwaliteit van leven voor kwetsbare mensen.

7.1.1. Acties

- Als centrumgemeente willen we in 2008-2009 een ASHGZ realiseren, waarbij heldere afspraken gemaakt zijn over de toegang, een telefonische advieslijn, het proces van aanmelding en hulpverlening, communicatie, monitoren en genereren van beleidsinformatie, deskundigheidsbevordering en het realiseren van een sluitende keten.
- Het CZW zal de mogelijkheden onderzoeken om de functie van een advies- en steunpunt onder te brengen in de backoffice (ondersteuningsorganisatie) van de Wmo in Zeeland

7.1.2. Actoren

College Zorg en Welzijn, Kenniskring Huiselijk Geweld, Platform Huiselijk Geweld, Telefonische Hulpdienst, ASHGZ, Amw, Blijf van mijn Lijf, Emergis, Scoop, alle 13 Zeeuwse gemeenten.

7.1.3. Middelen

Het advies en Steunpunt Huiselijk Geweld Zeeland wordt tot en met 2007 gefinancierd uit toegevoegde rijksmiddelen aan de maatschappelijke opvang/vrouwen-opvang voor €65.700 per jaar (voor Zeeland). Aanvullend is nodig €104.300 per jaar. Hiervan betaalt de provincie €65.000 en de 13 Zeeuwse gemeenten € 39.300. Voor Vlissingen betekent dit €4.651 per jaar. Hier is geen (geoormerkt) Wmo budget voor. Voorstel is om dit wel uit het Wmo budget te betalen.

Hoofdstuk 8 De Openbare Geestelijke Gezondheidszorg

Hoofdstuk 8 De Openbare Geestelijke Gezondheidszorg

8.1. De OGGz richt zich op sociaal kwetsbare mensen. De gemeente heeft op het gebied van de OGGz twee functies te vervullen: een vangnetfunctie en een herstelfunctie.

8.1.1. Acties

- Uitwerken Zeeuws Kompas
- Walcherse samenwerking m.b.t. preventie activiteiten GGZ.

8.1.2. Actoren

RCVZ, zorgaanbieders, woningcorporaties, zorgkantoor, provincie Zeeland, Vlissingen als centrumgemeente, de 13 Zeeuwse gemeenten.

8.1.3. Middelen

Wmo budget €27.000 collectieve preventie geestelijke gezondheidszorg. Geraamd €20.000 Wmo budget voor zorgvernieuwingsprojecten, €128.000 gemeentelijk budget voor maatschappelijke opvang. Als centrumgemeente ontvang Vlissingen een doelgroepuitkering
Maatschappelijke
Opvang/verslavingsbeleid en de OGGz.

Hoofdstuk 8 De Openbare Geestelijke Gezondheidszorg

8.1. Inleiding

Samenhang prestatieveld 7,8,9 en het 'Zeeuws Kompas'

Het Ministerie van VWS heeft aan de centrumgemeente Vlissingen gevraagd om een zogenaamd Stedelijk Kompas op te stellen. Een Kompas waarin het toekomstige beleid met betrekking tot de maatschappelijke opvang wordt weergegeven. Vlissingen heeft deze vraag voorgelegd aan het bestuur van de gemeenschappelijke regeling Regionale Commissie Verslavingszorg Zeeland (RCVZ). Deze heeft besloten tot het opstellen van een Zeeuws Kompas:

- waarin beleid geformuleerd wordt met betrekking tot alle terreinen die onder het werkveld van de gemeenschappelijke regeling vallen (maatschappelijke opvang, verslavingszorg, vrouwenopvang, zwerfjongeren en OGGz); en
- waarbij de relatie gelegd wordt met de Wmo en daarmee alle gemeenten

De doelgroep van de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGz) is zeer heterogeen van samenstelling. Het gaat om mensen met een verhoogd risico op uitval, de uitvallers zelf en mensen die weer proberen aan te sluiten. Tot de doelgroep behoren bijvoorbeeld eenzame mensen, depressieve en/of demente ouderen, mensen met forse schulden, woningvervuilers, mensen die lange tijd afhankelijk zijn van geestelijke gezondheidszorg, maar ook de langdurig verslaafden, daklozen en straatprostituees.

De gemeente heeft op het gebied van de OGGz twee functies te vervullen: Een vangnetfunctie en een herstelfunctie. De vangnetfunctie is om te voorkomen dat mensen verder afglijden en de herstelfunctie om ervoor te zorgen dat mensen weer mee kunnen doen.

Bij een smalle uitleg van deze doelstelling kan de focus vooral gelegd worden op de opvang als zodanig. Bij een brede benadering gaat het ook om preventie, vroeginterventie en herstel.

In Zeeland wordt uitgegaan van dit bredere bereik en wordt gebruik gemaakt van de zogenoemde OGGz-ladder (bron: Handreiking OGGz in de Wmo, geschreven door prof. dr. J. Wolf in opdracht van VWS, november 2006). Zie bijlage 12.

De plannen van de G4 en het Rijk berusten op twee centrale invalshoeken:

- een persoonsgerichte benadering met behulp van individuele trajectplannen;
- een 100 % sluitende samenwerking tussen alle betrokken partijen en instellingen.

De sluitende samenwerking dient vorm gegeven te worden op drie niveau's: bestuurlijke samenwerking, ketensamenwerking en uitvoerende samenwerking.

Er is sprake van maatwerk. Het individuele trajectplan met persoonlijke doelen op een groot aantal levensgebieden (waaronder wonen, zorg, inkomen en dagbesteding) is niet-vrijblijvend. Noch voor de doelgroep, noch voor de betrokken actoren.

De G4 en het Rijk gaan er van uit dat op bestuurlijk niveau de gemeenten als (beleids) regisseur optreden. Dat spoort met de filosofie zoals neergelegd in de Wmo.

Ten opzichte van het tot op heden gevoerde beleid betekent dat een kanteling. Van de centrum- en overige gemeenten wordt een visie gevraagd. Dat betekent dat er zicht moet

zijn op de doelgroepen die gemeenten willen bereiken, dat bezien moet worden of dat de doelgroepen zijn die nu met het huidige beleid bereikt worden.

Hiervoor is aangegeven dat het wenselijk is het Zeeuws Kompas te schrijven vanuit een breed perspectief. Het voorstel is om in dat verband ook aandacht te schenken aan (de relaties met) de volgende zaken:

- verslavingszorg;
- vrouwenopvang;
- zwerfjongeren;
- gezondheidsbeleid;
- uithuiszettingen;
- schuldenproblematiek;
- armoedebeleid;
- activering;
- sociale veiligheid;
- ex-gedetineerden;
- huiselijk geweld.

Geconstateerd kan worden dat in bovenstaande opsomming zaken van uiteenlopende orde zijn genoemd (type aanbod, soort problematiek, beleidsvelden etc.).

Bij opstelling van het Zeeuws Kompas zal getracht worden deze zaken in logische samenhang weer te geven, bijvoorbeeld uitgaande van risicofactoren, soorten problematieken en beleidsvelden.

Alle Zeeuwse gemeenten voeren al een algemeen preventiebeleid. Door de overheveling van middelen voor de collectieve preventie geestelijke gezondheidszorg (cp ggz) en zorgvernieuwingsprojecten (zvp ggz) van het Zorgkantoor naar gemeenten worden de mogelijkheden vergroot.

Op dit punt is derhalve afstemming over de totstandkoming van het Zeeuws Kompas en het beleid van de gemeenten gewenst.

Het voorstel is:

- op regionaal niveau te informeren en af te stemmen via de ambtenaren van Goes, Middelburg, Terneuzen en Vlissingen;
- op provinciaal niveau te informeren en af te stemmen via het CZW.

Daarnaast is de vraag of gemeenten, buitenom de OGGz-gelden, bereid zijn tot extra inzet van middelen.

8.1.1. Acties

- uitwerken van het Zeeuws kompas. Het Zeeuws kompas is uiterlijk april 2008 klaar, de planning is bestuurlijke vaststelling december 2007.
- Vanaf 2008 uitwerken van de financiering van het Zeeuws kompas en de consequenties daarvan voor de activiteiten en de organisaties die dit uitvoeren.

OGGz

- Walchers samenwerken met betrekking tot preventieactiviteiten die anders door te kleine schaal niet door zouden gaan. Voor als nog continuering van het bestaande aanbod dat door Emergis wordt uitgevoerd. In de komende jaren zal dit aanbod in lijn worden gebracht met het Zeeuws Kompas.

8.1.2. Actoren

De woningcorporaties, het Zorgkantoor, zorgaanbieders, de provincie en de gemeenten, RCVZ, Vlissingen als centrumgemeente.

8.1.3. Middelen

Doelgroepuitkering Maatschappelijke opvang/verslavingsbeleid en de OGGz die Vlissingen als centrumgemeente ontvangt.

€128.000 gemeentelijk budget voor de maatschappelijke opvang.

€27.000 collectieve preventie geestelijke gezondheidszorg (cp ggz) onderdeel van de toevoeging Wmo algemene uitkering.

In 2007 ontvangt Vlissingen geen 'voormalig zorgvernieuwingsprojecten' budget. Op basis van de objectieve verdeelsleutel zal Vlissingen hiervoor in 2008 wel budget ontvangen. Hiervoor is €20.000 geraamd.

Hoofdstuk 9 Verslavingszorg en maatschappelijke opvang

Hoofdstuk 9 Verslavingszorg en maatschappelijke opvang

9.1. Vlissingen heeft besloten om de sociale verslavingszorg anders in te richten en meer werk te maken van preventie.

9.1.1. Acties

- aanpak HKPD met als accent herhuisvesting
- realisatie Zeeuws Kompas
- Uitwerken vervolg "laatste kans" project

9.1.2. Actoren

RCVZ, zorgaanbieders, woningcorporaties, zorgkantoor, provincie Zeeland, Vlissingen als centrumgemeente, de 13 Zeeuwse gemeenten.

9.1.3. Middelen

Als centrumgemeente ontvang Vlissingen een doelgroepuitkering Maatschappelijke Opvang/verslavingsbeleid en de OGGz. Vlissingen heeft €185.000 gemeentelijk budget voor het HKPD.

Hoofdstuk 9 Verslavingszorg en maatschappelijke opvang

9.1. Inleiding

In het voorgaande hoofdstuk is geschreven over het 'Zeeuws Kompas'. In het Zeeuws Kompas wordt beleid geformuleerd met betrekking tot maatschappelijke opvang, verslavingszorg, vrouwenopvang, zwerfjongeren en OGGz.

In het Zeeuws Kompas wordt uitgewerkt hoe de sociale verslavingszorg anders in te richten (bijvoorbeeld spreiding van voorzieningen als gevolg van een meer persoonsgerichte benadering) en meer werk te maken van preventie.

In het Zeeuws Kompas wordt gewerkt vanuit twee centrale invalshoeken:

- een persoonsgerichte benadering met behulp van individuele trajectplannen;
- een 100 % sluitende samenwerking tussen alle betrokken partijen en instellingen.

Eind 2007 is met Emergis/Indigo een preventiepakket afgesproken dat tot 2010 wordt uitgevoerd, waarbij in Vlissingen zowel in het onderwijs als in de wijken en de vrije tijdssector activiteiten plaatsvinden om met name jongeren en ouders te bereiken. Deze preventie is gericht op normering en leefstijl met alcohol en opvoeding als thema in het kader van de landelijke campagne.

Eind 2007 is er tevens een overzicht beschikbaar van de overige activiteiten op het gebied van ambulante verslavingszorg en hoe deze op output gestuurd zullen worden.

9.1.1. Acties

- uitwerken van het Zeeuws kompas (uiterlijk april 2008, planning bestuurlijke vaststelling december 2007)
- uitwerken van de financiering van het Zeeuws kompas
- aanpak HKPD met als accent herhuisvesting
- Uitwerken van een vervolg op 'laatste kans project'.

9.1.2. Actoren

De woningcorporaties, het Zorgkantoor, zorgaanbieders, de provincie en de gemeenten, RCVZ, Vlissingen als centrumgemeente.

9.1.3. Middelen

Vlissingen ontvangt ten behoeve van Zeeland middelen voor verslavingsbeleid en maatschappelijke opvang.

Vlissingen heeft € 185.000,- gemeentelijk budget voor het HKPD.

Hoofdstuk 10 Middelen

Hoofdstuk 10 Middelen

10.1 In totaal beschikken we in 2008 over 12 miljoen euro voor de uitvoering van beleid dat valt onder de Wmo. Deels gaat het om bestaand beleid dat voorheen viel onder de Welzijnswet en de Wet Voorziening Gehandicapten (WVG). Deels gaat het ook om nieuw Wmo-budget voor nieuwe taken die vanaf 2007 door gemeenten moeten worden uitgevoerd.

Hoofdstuk 10 Middelen

10.1. Inleiding

In totaal beschikken we in 2008 over ruim 12 miljoen euro (zie overzicht beschikbare middelen Wmo) voor de uitvoering van beleid dat valt onder de Wmo. Deels gaat het om bestaand beleid dat voorheen viel onder de Welzijnswet en de wet voorziening gehandicapten. Deels gaat het ook om nieuw taken die vanaf 2007 door gemeenten moeten worden uitgevoerd.

Voor het uitvoeren van de nieuwe taken wordt vanaf 2007 extra geld toegevoegd aan de algemene uitkering.

De uitgaven binnen de Wmo betreffen voor een groot deel individuele voorzieningen. Met name de huishoudelijke hulp, vervoersvoorzieningen, woonvoorzieningen en rolstoelen betreft vraag gerelateerde verstrekkingen welke worden verstrekt op basis van een indicatie, hetgeen het tot een zogenaamde open eind regeling maakt. In eerste aanzet zullen de overige budgetten niet belast worden als deze tegen vallen.

Objectief/ historisch verdeelmodel

De verdeling van het landelijk Wmo budget wordt vanaf 2008 100% objectief verdeeld. De overgang van historisch naar objectieve verdeling veroorzaakt herverdeeleffecten per gemeente. Voor de gemeente Vlissingen betekent dit dat de toevoeging in 2008 circa 80.000 euro lager is dan in 2007. Deze verlaging wordt opgevangen door een verhoging van de toevoeging voor inflatie. Doordat meerjarige prijsafspraken zijn gemaakt zullen de werkelijke kosten naar verwachting niet hoger worden.

Hierdoor wordt nog duidelijker benadrukt dat de Wmo-middelen één budget vormen, zonder schotten².

Budgetten

Voor de uitvoering van de Wmo is in totaal ongeveer 12 miljoen euro beschikbaar. Deze middelen zijn in de programmabegroting met name opgenomen in programma 2 Gezond en wel. Een aantal uitgaven voor de Wmo zijn opgenomen in andere programma's, de belangrijkste hiervan is armoedebeleid wat is opgenomen in programma 1 de Sociale Stad.

In de onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de beschikbare budgetten. Voor de beschikbare middelen is uitgegaan van de begroting 2007, omdat ten tijde van het opstellen van dit overzicht de cijfers van de begroting 2008 nog niet voor handen waren. Voor de toevoeging algemene uitkering is uitgegaan van de septembercirculaire 2007 waaruit de toevoeging Wmo aan de algemene uitkering voor 2008 blijkt.

Omschrijving op basis van Wmo plan	Bestaande Beschikbare middelen	Toevoeging Wmo algemene uitkering
Algemeen Burgerparticipatie (beschikbaar binnen totaalbudget)		10.000

2. Binnen het historisch model werden gelden toegekend aan gemeenten waar voorzieningen waren. In het objectieve model worden de gelden verdeeld op basis van inwoners. Voor gemeenten met een relatief hoog voorzieningen niveau levert dit dus een nadeel op.

Wmo Beleid / cliëntconsultatiegroep	38.000	
Wmo Beleid		53.000
Communicatiebudget	9.000	11.000
Uitvoeringsbudget Wmo		152.000
Prestatieveld 1 sociale cohesie en leefbaarheid		
Welzijnswerk	1.195.000	
Wonen, zorg en welzijn		50.000
Brede scholen	22.000	
Sport (een aantal projecten binnen de BOS en BSI)	83.000	
Armoedebelief	1.075.000	
Maatregelen om de vrijwillige inzet in Vlissingen te verhogen		40.000
Algemeen Maatschappelijk werk	650.000	200.000
Gezondheidsbeleid	13.000	
Zorgvernieuwing GGZ		20.000
Prestatieveld 2		
Jeugdbegeleiding	209.000	
Prestatieveld 3 Informatie, advies en cliëntondersteuning		
Uitvoeringsbudget WMO		25.000
Prestatieveld 4 Mantelzorg / vrijwilligersondersteuning		
Steunpunt vrijwilligerswerk	60.000	20.000
Ondersteuning mantelzorg	4.000	85.000
Prestatieveld 5		
Zie prestatieveld 1		
Prestatieveld 6 individuele voorzieningen		
Vervoersvoorzieningen	2.250.000	
Woonvoorzieningen	597.000	
Rolstoelen	563.000	
Huishoudelijke hulp		4.369.000
Prestatieveld 7 huiselijk geweld		
Steunpunt huiselijk geweld		5.000
Prestatieveld 8 OGGZ		
Maatschappelijke opvang en verslavingszorg	128.000	
CPGGZ		27.000
Zeeuws Kompas	-	
Prestatieveld 9 Verslavingsbeleid		
Verslavingszorg	185.000	
	7.091.000	5.057.000
	Totaal	12.148.000

Tabel 1: Overzicht beschikbare middelen Wmo (in euro's afgerond op 1.000 euro nauwkeurig).

Onzekerheden en risico's

In bovenstaand overzicht is in beeld gebracht welke budgetten beschikbaar zijn binnen de gemeentelijke begroting voor het uitvoeren van de verschillende taken. Met name de taken binnen prestatieveld 6 zijn vraag gerelateerd. Het betreft hier zogenaamde open eind regelingen.

Met name voor het budget huishoudelijke hulp geldt dat een tweetal ontwikkelingen gaande zijn. Enerzijds wordt er vaker geïndiceerd voor HH1 dan werd aangenomen en anderzijds laten de eerste maanden van 2007 een daling in de gevraagde hulp-uren zien. Echter of deze ontwikkelingen doorzetten kunnen we nog niet overzien. Hierover zal in de bestuursrapportages jaarlijks informatie worden verstrekt.

Bijlagen

Bijlage 1 Monitoring	70
Bijlage 2 Spreidingsplan zorgwoningen Walcheren 2005-2010	70
Bijlage 3 Woningbouwplanningslijst 2007-2017	70
Bijlage 4 leeftijdsverdeling naar wijk- totaaloverzicht	71
Bijlage 5 leeftijdsverdeling naar wijk en leeftijdscategorie '65 plussers'	71
Bijlage 6 Aandachtsgroepen in de Wmo	72
Bijlage 7 Gemeentelijke stimuleringsregeling	73
Bijlage 8 Overzicht ondersteuningsaanbod –mantelzorg en vrijwilligers- en (potentieel) uitvoerende organisaties	74
Bijlage 9 Zelfredzaamheid en compensatie in de Wmo	75
Bijlage 10 Keuzevrijheid in de Wmo	77
Bijlage 11 Onderscheid Hulp bij het huishouden 1 en 2	78
Bijlage 12 OGGz ladder	79
Bijlage 13 Beschrijving prestatievelden Wmo	80
Bijlage 14 Zorgaanbieders die Huishoudelijke hulp (Wmo) mogen bieden in Walcheren	81
Bijlage 15 Bijdrage beleidsterreinen aan de maatschappelijk beoogde effecten	81

Bijlage 1 Monitoring

- De evaluatie van de Woonvisie zal tweejaarlijks plaatsvinden (eerste evaluatie 2007);
- Uitvoeren en periodiek evalueren van het Spreidingsplan Zorgwoningen Walcheren;
- De gemeente, de politie en de corporaties hebben uitgesproken structureel een keer in de twee jaar een gezamenlijke monitoring (breed Lemononderzoek) te doen naar de leefbaarheid en veiligheid binnen de gemeentegrenzen. Deze monitoring zal in 2007 en 2009 plaatsvinden;
- Jaarlijkse monitoring/ actualisering van de woningbouwplanninglijst en ter goedkeuring voorleggen aan de Provincie.
- Jaarlijks aanleveren aan VWS van de prestatiegegevens Wmo zodat VWS de zogenaamde 'benchmark' kan realiseren. Iedereen kan dan elke gemeente op deze prestatiegegevens vergelijken.
- Jaarlijks klanttevredenheidonderzoek onder gebruikers van de Wmo voorzieningen, onder degenen waarvan de aanvraag is afgewezen en de consultatiegroep Wmo.
- Pilot Result based Accountability (RBA): tot te passen op één van de prestatievelden. RBA is een beproefde methodiek om zowel kwantitatief als kwalitatief de bijdragen van diverse actoren aan geformuleerde doelen te beoordelen. Meer informatie op www.wmo.nl.

Bijlage 2 Spreidingsplan zorgwoningen Walcheren 2005-2010

Digitaal aparte bijlage

Bijlage 3 Woningbouwplanninglijst 2007-2017

Digitaal aparte bijlage

Bijlage 4 leeftijdsverdeling naar wijk – totaaloverzicht (per 1-1-2007)

Leeftijds klasse	Onbekend	Binnenstad	Middengebied	Paauwenburg	Lammerenburg	Oost-Souburg	Ritthem	Haven	Totaal
0-4 jaar	0	266	498	290	663	588	26	4	2.335
5-9 jaar	0	190	411	343	703	596	42	1	2.286
10-14 jaar	0	218	499	346	766	652	44	2	2.527
15-19 jaar	0	410	508	313	671	633	39	2	2.576
20-24 jaar	0	880	791	231	495	492	36	58	2.983
25-29 jaar	0	678	689	217	548	569	15	30	2.746
30-34 jaar	0	578	601	278	662	614	22	3	2.758
35-39 jaar	0	502	604	437	819	815	44	2	3.223
40-44 jaar	0	497	617	430	849	731	51	3	3.178
45-49 jaar	0	516	669	408	818	721	47	3	3.182
50-54 jaar	0	517	667	401	814	760	41	2	3.202
55-59 jaar	1	518	693	482	754	855	55	6	3.364
60-64 jaar	0	439	600	486	588	721	40	1	2.875
65-69 jaar	0	349	535	418	354	520	20	3	2.199
70-74 jaar	0	333	466	350	218	400	28	2	1.797
75-79 jaar	0	331	496	235	134	318	19	1	1.534
80-84 jaar	0	295	421	136	86	288	12	1	1.239
85-89 jaar	0	158	252	76	34	142	7	0	669
90-94 jaar	0	70	138	8	8	53	2	0	279
95 jaar e.o.	0	16	45	2	2	11	0	0	76
Totaal	1	7.761	10.200	5.887	9.986	10.479	590	124	45.028

NB. Personen waarvan niet bekend is in welke wijk zij wonen zijn personen die meestal dakloos zijn en alleen een zogenaamd 'puntadres' hebben.

Bijlage 5 Leeftijdsverdeling naar wijk- leeftijdscategorie '65 plussers'

Leeftijds klasse	Binnenstad	Middengebied	Paauwenburg	Lammerenburg	Oost-Souburg	Ritthem	Havens	Totaal
65-69 jaar	349	535	418	354	520	20	3	2.199
70-74 jaar	333	466	350	218	400	28	2	1.797
75-79 jaar	331	496	235	134	318	19	1	1.534
80-84 jaar	295	421	136	86	288	12	1	1.239
85-89 jaar	158	252	76	34	142	7	0	669
90-94 jaar	70	138	8	8	53	2	0	279
95 jaar e.o.	16	45	2	2	11	0	0	76
Totaal	1.552	2.353	1.225	836	1.732	88	7	7.793

Peildatum 1 januari 2007

Bijlage 6 Aandachtsgroepen in de Wmo

Het blijkt moeilijk te zijn om de precieze cijfers op gemeentelijk niveau te achterhalen. Onderstaande geeft een indicatie van aantallen personen in de aandachtsgroepen van de Wmo.

- ouderen vanaf ongeveer 65 jaar met een kwetsbaar evenwicht en ouderen die begeleiding behoeven
Per 1 januari 2007 zijn er 7.793 inwoners van 65 jaar en ouder. Een deel hiervan valt in de hierboven benoemde groep.
- mensen met beperkingen
Landelijk wordt uitgegaan van 10,2% van de bevolking die lichamelijke beperkingen (inclusief zintuiglijke beperkingen) kent. Voor Vlissingen zou dit 4592 inwoners betreffen. Daarnaast wordt uitgegaan van 0,7% van de bevolking met chronisch psychische problemen. Dit betreft in Vlissingen dan 315 inwoners. Als dementie meegerekend wordt dan betreft het 495 inwoners (samen 1,1% van de bevolking)
Voor mensen met een verstandelijke beperking wordt uitgegaan van 0,2% van de bevolking. Dat zijn in Vlissingen 90 inwoners. Vertegenwoordigers van organisaties voor mensen met een verstandelijke beperking hebben vastgesteld dat er in Vlissingen circa 500 inwoners met een verstandelijke beperking zijn die een beroep doen of kunnen doen op de Wmo.
- gezinnen met opvoedingsproblemen
Er wordt in het algemeen van uitgegaan dat 15% van de jeugdigen (0-23 jaar) een verhoogd risico op achterstanden cq. opgroeioproblemen heeft. Dit betreft 1780 jongeren.
- inwoners met meerdere problemen
Het is moeilijk om aantallen in beeld te brengen omdat een deel van de doelgroep niet in beeld is bij de instanties.
- inwoners met psychosociale (of materiele) problemen
Landelijk wordt uitgegaan van 3,1% van de bevolking die gebruik maakt van de voorzieningen, dat zijn in Vlissingen 1395 inwoners. 12,4% van de bevolking heeft kortdurende problemen die opgelost worden zonder professionele ondersteuning
- huiselijk geweld
Uitgaande van 25% van de bevolking die in een bepaalde periode te maken heeft met huiselijk geweld, betreft dit 11.250 burgers in Vlissingen.

Bijlage 7 Gemeentelijke stimuleringsregeling

Voorbeelden: wijkbewoners die activiteiten voor de jeugd organiseren tijdens een korte vakantieperiode, een sportclub die op woensdag een spelmiddag organiseert in een wijk of dorp waar geen buurtsport wordt aangeboden, buurtbewoners die ouderen helpen bij tuinonderhoud of boodschappen doen, koffieochtenden organiseren tussen autochtone en allochtonen wijkbewoners, straatspeeldagen, enz..

De vrijwilligers en organisaties moeten zo worden geïnformeerd dat zij bij indiening van een initiatief of idee al een goede inschatting kunnen maken over de haalbaarheid van een mogelijke financiële ondersteuning vanuit het budget dat voor het uitvoeren van het vrijwilligerswerk beschikbaar is. Het betrekken van de burgers bij de samenleving staat in relatie met het centrale thema van de Wmo, zijnde “meedoen” en daarnaast met het scenario van Vlissingen. In het scenario wordt een groot beroep gedaan op de eigen verantwoordelijk en inzet van de burger om zich actief en betrokken op te stellen voor de ander en de samenleving. Op basis van een betrokken houding c.q. opstelling kan de burger een actieve bijdrage leveren aan de samenleving, zonder dat er sprake is van een nadrukkelijke centrale sturing. Tevens wordt op deze manier bereikt dat die activiteiten worden uitgevoerd waar de burgers behoefte aan hebben en waarvoor zij zich in willen zetten. Op deze wijze kunnen burgers hun eigen verantwoordelijk en inzet vorm geven.

Mogelijke criteria en voorwaarden voor het toekennen van een financiële bijdrage uit dit budget zijn:

- De voorgestelde activiteiten zijn geen uitbreiding van al of niet gesubsidieerde bestaande c.q. reguliere activiteiten,
- De voorgestelde activiteiten komen ten goede aan de sociale samenhang (o.a. bevorderen leefbaarheid, versterken saamhorigheid, verhoging inzet bewoners, ontmoetingsmogelijkheden bewoners, veiligheid) in de wijk, buurt, dorp of de totale gemeente, of voor een bepaalde doelgroep,
- De activiteiten moeten een bijdrage leveren aan de zelfredzaamheid van burgers en hun deelname aan de samenleving versterken,
- De voorgestelde activiteiten worden uitgevoerd door vrijwilligers, hierbij kan slechts sprake zijn van een gedeeltelijke c.q. kortstondige ondersteuning vanuit een uitvoeringsorganisatie agogisch werk,
- De voorgestelde activiteiten hebben een eenmalig karakter of behelzen een project van bepaalde duur,
- Alle activiteiten dienen voor 31 december 2011 beëindigd te zijn, zonder dat er verdere financiële verplichtingen zijn of blijven bestaan,
- Bij de indiening van een initiatief c.q. plan is een opgave van de omvang van een mogelijke financiële bijdrage, inclusief onderbouwing, toegevoegd,
- Er worden geen activiteiten ondersteund die worden uitgevoerd in het kader van een reïntegratietraject op grond van de Wwb of andere sociale zekerheidswetgeving.

Burgers dienen relatief snel te weten of zij met hun initiatief of idee verder aan de slag kunnen. Een te lange besluitijd van de gemeente kan een motivatie van de burger c.q. vrijwilliger aantasten c.q. laten verdwijnen. Dit zal aanpassingen van de subsidieverordening vragen.

Hiervoor is vanaf 2008 voor 4 jaar , per jaar €45.000 (1 euro per inwoner) beschikbaar. Verantwoording met een ‘A4tje’ hetgeen na 4 jaar resulteert in een boekje “Vrijwillige inzet in Vlissingen”.

Bijlage 8 Overzicht ondersteuningsaanbod -mantelzorg en vrijwilligers- en (potentieel) uitvoerende organisaties

Informatie en advies voor vrijwilligers(organisaties) en mantelzorgers	steunpunt vrijwilligers algemeen, gemeentelijk loket algemeen, Steunpunt mantelzorg specifiek
Werving van vrijwilligers	Steunpunt vrijwilligerswerk
Ondersteuning mantelzorgers: <ul style="list-style-type: none"> • Respijtzorg (structureel en incidenteel) • Emotionele ondersteuning (individueel en groep) • Praktische ondersteuning 	Steunpunt mantelzorg Steunpunt mantelzorg, AMW Vrijwilligerssteunpunt, Steunpunt mantelzorg (provincie/Scoop), Palladium
Ondersteuning vrijwilligers(organisaties) <ul style="list-style-type: none"> • Praktische ondersteuning 	vrijwilligerssteunpunt
Matching zorgvrijwilligers Matching vrijwilligers overig	Steunpunt mantelzorg Steunpunt vrijwilligerswerk
Mantelzorgpromotie/ bekender maken	Vrijwilligerssteunpunt, Steunpunt mantelzorg, Provincie, 'wmo loket', gemeentelijke info pagina, ouderenadviseurs(Palladium)
Keten/ netwerk mantelzorgondersteuning (als de spin in het web) (uit)bouwen	Vrijwilligerssteunpunt, Steunpunt mantelzorg
Signaleren	Steunpunt vrijwilligerswerk, steunpunt mantelzorg, AMW, welzijnswerk, en diverse organisaties zoals vertegenwoordigd in het platform vrijwillige thuiszorg, Palladium, ouderenbonden
Projecten die inzet van oa uitkeringsgerechtigden combineert met "flankerend Wmo beleid/ voorliggende voorzieningen"	Steunpunt vrijwilligerswerk, SDW
Maatschappelijke stages	Steunpunt vrijwilligerswerk
Vrijwilligersprijs	Steunpunt vrijwilligerswerk
Verzekeringen voor vrijwilligers	Steunpunt vrijwilligerswerk, provincie

Bijlage 9 Zelfredzaamheid en compensatie in de Wmo

Artikel 1, eerste lid, onder g, van de Wmo draagt gemeenten in het zesde prestatieveld op om voorzieningen te verlenen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en aan mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behoud van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijk verkeer.

In de Memorie van antwoord van 21 april 2006 is als volgt nader omschreven wat er onder 'zelfredzaamheid' en 'deelname aan het maatschappelijk verkeer' dient te worden verstaan: "Onder zelfredzaamheid wordt in dit verband verstaan het lichamelijke, verstandelijke, geestelijke en financiële vermogen om zelf voorzieningen te treffen die deelname aan het normale maatschappelijke verkeer mogelijk maken.

Onder normale deelname aan het maatschappelijke verkeer wordt in ieder geval verstaan:

- het kunnen voeren van een huishouden;
- het normale gebruik van een woning;
- het zich in en om de woning kunnen verplaatsen;
- het zich zodanig kunnen verplaatsen dat aansluiting kan worden gevonden bij regionale, bovenregionale en landelijke vervoerssystemen;
- het kunnen ontmoeten van andere mensen en het aangaan en onderhouden van sociale verbanden om op die manier te kunnen deelnemen aan het lokale sociaal-maatschappelijk leven" (p. 9/75 Memorie van antwoord).

Het ontmoeten van andere mensen om op basis daarvan sociale verbanden aan te gaan wordt beschouwd als doelstelling voor de verstrekkingen als bedoeld onder artikel 4, eerste lid, onder a, b en c van de Wmo.

"De gemeenten zijn er tegenover hun burgers toe gehouden, invulling te geven aan het compensatiebeginsel. Het normatieve kader daarvoor is gelegen in de begrippen zelfredzaamheid en deelname aan het maatschappelijk verkeer. Voor zover er sprake is van individuele beperkingen op deze punten, moet de gemeente proberen de belemmerende factoren op te heffen of voorzieningen te treffen, die deze beperkingen compenseren. In artikel 4, tweede lid, wordt bepaald dat gemeenten rekening kunnen houden met de capaciteiten van de burger om zelf hun beperkingen te compenseren." (p. 11/75 Memorie van antwoord)

De nadere inhoud van deze begrippen maakt duidelijk wat het met de maatregelen te bereiken resultaat dient te zijn. De te nemen maatregelen moeten een situatie scheppen waarin de aanvrager weer zelfredzaam is en weer in staat is tot normale deelname aan het maatschappelijk verkeer.

De gemeente heeft hier tot taak om eerst te bezien of zij de belemmerende factoren kan opheffen. Wanneer die mogelijkheid ontbreekt, zal de gemeente voorzieningen verstrekken die de door de aanvrager ondervonden beperkingen compenseren.

In de aanhef van artikel 4, eerste lid, WMO wordt ook onderdeel 4 van artikel 1, eerste lid, onder g, van de wet genoemd, waar wordt gesproken over het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers.

Mantelzorgers en vrijwilligers zullen zelf in de regel geen 'personen met beperkingen' zijn. Wanneer zij te zwaar belast dreigen te worden, kan de persoon aan wie zij zorg verlenen, een beroep doen op het verlenen van (tijdelijke en/of aanvullende) maatschappelijke ondersteuning op grond van de verordening.

Wat dient er onder 'het compenseren van beperkingen' te worden verstaan? Terwijl er aanvankelijk over het "compensatiebeginsel" werd gesproken (zie bijv. Memorie van

antwoord, p. 11/75), wordt na discussies met de Eerste Kamer in de Nadere memorie van antwoord van 12 juni 2006 nog uitsluitend over “compensatieplicht” gesproken. De compensatieplicht dient daarom op grond van artikel 4 Wmo een plaats in de verordening te krijgen (Nadere memorie van antwoord, p. 6).

De compensatieplicht is de plicht om beperkingen van de aanvrager in zijn zelfredzaamheid en zijn maatschappelijke participatie weg te nemen, te compenseren. De maatregelen die daarvoor nodig zijn, kunnen worden samengevat als ‘maatschappelijke ondersteuning’.

“De regering is van oordeel dat de compensatieplicht, zoals opgenomen in artikel 4, inderdaad gezien dient te worden als een normatief toetsingskader. Artikel 4 verplicht gemeenten voorzieningen te treffen ter compensatie van de beperkingen die een persoon als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder g, onderdeel 4, 5 en 6 ondervindt in zijn zelfredzaamheid en zijn maatschappelijke participatie ...

Het is mogelijk dat personen menen recht te kunnen maken op een bepaalde voorziening en zich daarbij beroepen op hun specifieke beperkingen in zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie en op de wettelijke norm dat die beperkingen door de gemeente gecompenseerd dienen te worden. Aangenomen dient te worden dat de desbetreffende beperkingen op verschillende wijzen gecompenseerd kunnen worden. Dit geeft gemeenten beleidsvrijheid bij de invulling ervan.” (p. 25 Nadere memorie van antwoord)

Dit compenseren kan zoals gezegd plaatsvinden in de vorm van het verstrekken van individuele voorzieningen of het treffen van maatregelen waarmee het probleem wordt opgelost.

Het ontmoeten van andere mensen om op basis daarvan sociale verbanden aan te gaan wordt beschouwd als doelstelling voor de verstrekkingen als bedoeld onder artikel 4, eerste lid, onder a, b en c van de Wmo.

Door het compenseren van de beperkingen verkrijgt aanvrager een positie die gelijkwaardig is aan die van een persoon zonder beperkingen. In een gelijkwaardige positie wordt ook de aanvrager met beperkingen weer zelfredzaam en kan hij/zij weer deelnemen aan het normale maatschappelijk verkeer. De keuze van de maatregel(en) waarmee die gelijkwaardige positie kan worden bereikt, wordt afgestemd op de beperkingen van de aanvrager. De keuze en de invulling van de maatregel(en) draagt dus een individueel karakter. Daarbij houdt de gemeente rekening met de persoonskenmerken en behoeften van de aanvrager, en de capaciteit van de aanvrager om uit een oogpunt van kosten zelf in maatregelen te voorzien (artikel 4, tweede lid, Wmo). (Dat laatste heeft in elk geval betrekking op de aanschaf van algemeen gebruikelijke voorzieningen).

Bijlage 10 Keuzevrijheid in de Wmo

In artikel 6 Wmo is de keuzevrijheid tussen een voorziening in natura en een persoonsgebonden budget verankerd. Op dit principe mag een uitzondering worden gemaakt 'indien er overwegende bezwaren' zijn tegen het bieden van deze keuzevrijheid (p. 4 Nadere memorie van antwoord). Mag van overwegende bezwaren worden gesproken indien de exploitatie van het collectief vervoer gevaar loopt als gevolg van het toekennen van persoonsgebonden budgetten in plaats van collectief vervoer?

"Het is aan gemeenten om te bepalen of er sprake is van overwegende bezwaren. Bij gelegenheid van het debat met de Tweede Kamer op 29 maart 2006 over Valys heeft de Kamer uitgesproken dat "efficiencyoverwegingen" onder overwegende bezwaren kunnen vallen voor mensen die met het collectief vervoer kunnen reizen. De Tweede Kamer heeft tijdens dat AO duidelijk gemaakt dat het niet de bedoeling van het Amendement is geweest om met de verstrekking van persoonsgebonden budgetten de exploitatie van collectieve vervoerssystemen van een financieel risico te voorzien" (p. 7-8 Nadere memorie van antwoord).

De staatssecretaris heeft op Kamervragen "geantwoord dat het niet zo kan zijn, dat een persoonsgebonden budget verplichting de ontwikkeling van het collectief vervoer belemmert" (p. 33 Nadere memorie van antwoord), waarna opnieuw naar de uitkomst van het debat op 29 maart 2006 wordt verwezen.

Zolang met het collectief vervoer de individuele beperkingen op het punt van de zelfredzaamheid en de normale deelname aan het maatschappelijk verkeer gecompenseerd kunnen worden, is er "dus geen spanningsveld tussen compensatiebeginsel enerzijds en collectieve regelingen anderzijds. Als voorbeeld "moge dienen de collectieve regelingen op het punt van het speciaal vervoer"(p. 10/75 Memorie van antwoord).

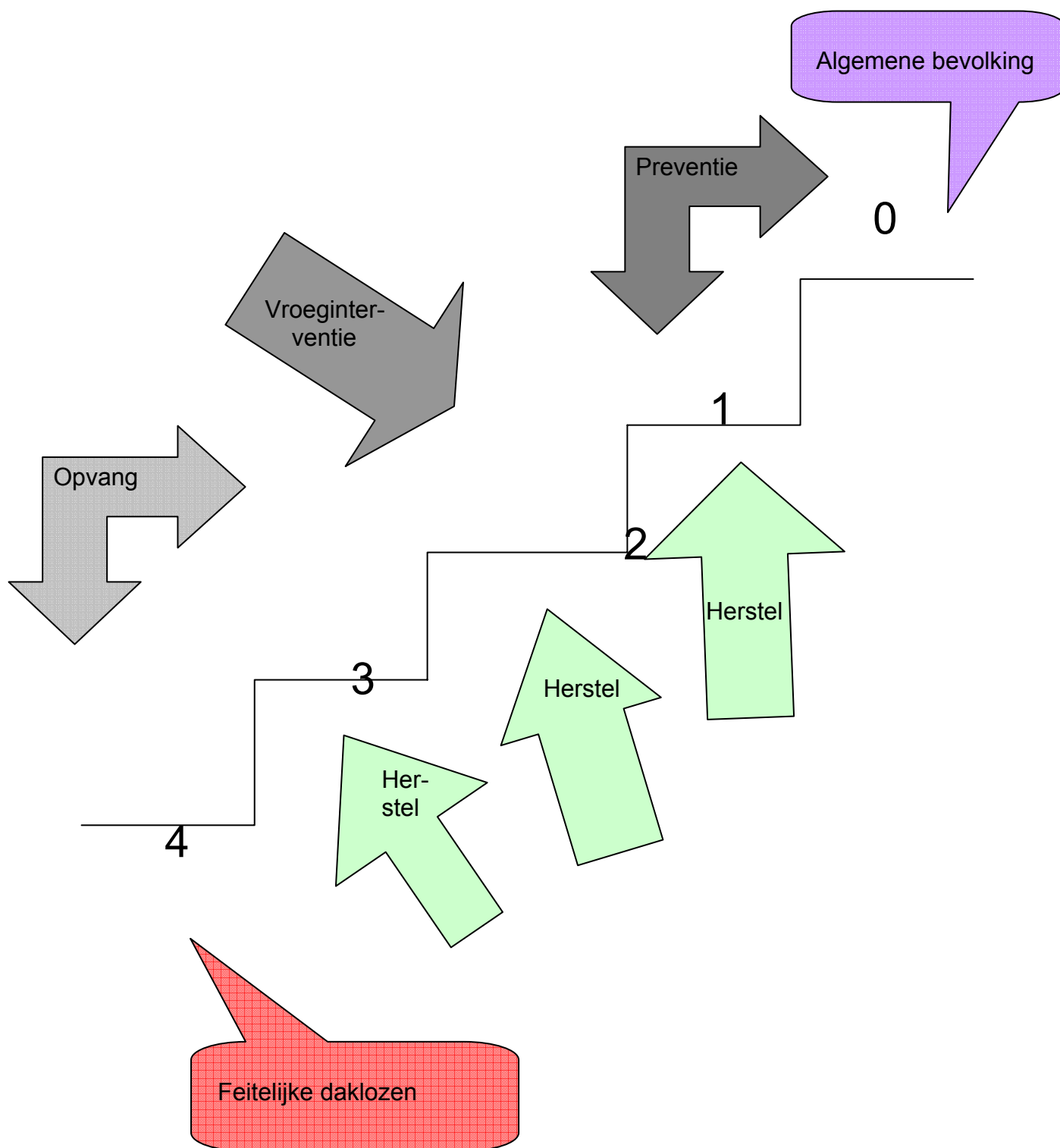
Uit het door de regering gegeven antwoord blijkt duidelijk dat uitsluitend het collectief vervoer als een algemene uitzondering mag worden gehanteerd op de keuzevrijheid van de cliënt tussen een voorziening in natura en een persoonsgebonden budget. De verstrekking van rolstoelen en vervoermiddelen mag niet aan deze keuzevrijheid worden onttrokken, ook niet wanneer de uitkomsten van aanbestedingen minder gunstig worden als gevolg van een reductie van de afzet van voorzieningen in natura.

Bijlage 11 Onderscheid Hulp bij het huishouden 1 en 2

De overzichtstabel van het CIZ onderscheidt 3 categorieën werkzaamheden. In de Wmo is in Zeeland categorie 3 vervallen en wordt onder categorie 2 meegenomen.

	Activiteiten	Soort
	hulp bij huishoudelijke werkzaamheden 1	
1.1	Boodschappen doen	HH1
1.2	Maaltijd bereiden: broodmaaltijd	HH1
1.3	Maaltijd bereiden: warme maaltijd	HH1
1.4	Licht poetswerk in huis: kamers opruimen	HH1
1.5	Huis schoonmaken, stofzuigen, wc/badkamer reinigen	HH1
1.6	Kleding/linengoed wassen ("de was doen")	HH1
1.7	Huishoudelijke spullen in orde houden (kleding, apparaten, etc.)	HH1
	hulp bij de organisatie van het huishouden 2	
2.1	Anderen in huishouden helpen met zelfverzorging	HH2
2.2	Anderen helpen bij bereiden maaltijden, etc.	HH2
2.3	Dagelijkse organisatie van het huishouden	HH2
	hulp bij een door een psychische stoornis ontregeld huishouden 3	
3.1	Psychosociale begeleiding; tevens observeren (niet in BB opgenomen)	HH3
3.2	Advies, instructie, voorlichting (gericht op het huishouden)	HH3

Bijlage 12 OGGz ladder

Bijlage 13 Beschrijving prestatievelden Wmo

1. Het bevorderen van sociale samenhang en leefbaarheid in dorpen, wijken en buurten
2. Op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met het opgroeien en ondersteuning van ouders met problemen met opvoeden;
3. Het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning
4. Het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers
5. Het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer en het bevorderen van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem;
6. Het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem ten behoeve van het behoud van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijk verkeer;
7. Maatschappelijke opvang, advies en steunpunten huiselijk geweld
8. OGGz, de openbare geestelijke gezondheidszorg
9. Ambulante verslavingszorg

Bijlage 14 Zorgaanbieders die Huishoudelijk hulp (Wmo) mogen bieden in Walcheren

Allévo
Agathos Thuiszorg
Curadomi
Netzorg Zeeland
Privazorg
RST zorgverleners
Stichting Werkt voor Ouderen
Stichting Zorgverlening Gereformeerde Gemeente Zeeland
SVRZ
Thuiszorg Dat
Thuiszorg Ter Weel
Zorgstroom

Bijlage 15 Bijdrage beleidsterreinen aan de maatschappelijk beoogde effecten

Digitaal aparte bijlage